

СТРАТЕГІЯ 2021

**ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ
В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ**

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
ФОНД ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ

**«Інформаційні технології в державному
управлінні»
Ініціативи Президента України**

Інформаційно–бібліографічний бюлетень

Головний редактор

С. В. Полтавець, в.о.директора Фонду Президентів України,
канд. політ. наук, ст. наук. співроб.

Відповідальні за випуск

В.М. Удовик, ст. наук. співроб. інформаційно–аналітичного відділу
Фонду Президентів України, канд. іст. наук

Інформаційні та бібліографічні матеріали підготували

В.М. Удовик, Л.Г. Дем'яненко,
М.Б. Кушнар'ова, Є.В. Глушук

Заснований у 2014 році
Виходить один раз на місяць

Адреса редакції:

НБУВ, пр–т Голосіївський, 3, Київ, 03039, Україна
Тел. (044) 525–54–70
E–mail: fpu@nbuv.org.ua

Передрук – тільки з дозволу редакції

© Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського, 2021

Передрук за погодженням

«Інформаційні технології в державному управлінні» (Ініціативи Президента України)

Випуск 08 (94)

(огляд матеріалів ЗМІ за 1 – 31 серпня 2021 р.)

Зміст

Анонс.....	4
Офіційна інформація.....	7
Регіональні ініціативи.....	28
Експертний погляд.....	32
Блоги та соціальні мережі	43
Зарубіжний досвід.....	56
Новітня бібліографія зарубіжних та вітчизняних досліджень з проблематики електронного урядування.....	77

Анонс

07 вересня 2021 р. (Чернігів, Україна)

Круглий стіл – презентація проекту «Мир у цифровий час».

Національний університет «Чернігівська політехніка» та ГО «Центр гендерної освіти» у м.Чернігів запрошують на Круглий стіл-презентацію проекту «Програма з розширення можливостей заради відновлення порозуміння для лідерів громад в Україні «МИР В ЦИФРОВИЙ ЧАС»

Дата: 7 вересня 2021 р. Початок о 15.00.

Місце проведення: НУ «Чернігівська політехніка», вул. Шевченка 95, головний корпус, ауд. 319.

Мета: презентація масштабного проекту, що передбачає розширення можливостей заради відновлення порозуміння для лідерів громад в Україні.

В програмі заходу:

14.30-15.00 Реєстрація.

15.00-15.10 Відкриття заходу. Мельник Ольга, проректор з науково-педагогічної та виховної роботи НУ «Чернігівська політехніка».

15.10-15.20 Вітальне слово.Чепурна Ганна, Керівниця Центру гендерної освіти НУ «Чернігівська політехніка».

15.20-15.40 Презентація проекту «Мир у цифровий час»«*. Шакур Наталія, координаторка проекту в Чернігівській області*

15.40-16.10. Дискусія. Відповіді на питання.

16.10-16.30 Підбиття підсумків.

Учасники круглого столу: представники органів влади, керівники громадських організацій, громадські діячі, журналісти, блогери та всі зацікавлені особи.

Проект реалізується за підтримки Інституту міжнародних культурних зв'язків (Institut für Auslandsbeziehungen) і Міністерства закордонних справ Федеративної Республіки Німеччина.

У серпні-грудні 2021 року проект буде реалізуватися у 10 областях – Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Кіровоградська, Луганська, Сумська, Харківська, Черкаська, Чернівецька та Чернігівська області.

Вхід на захід вільний (<https://gurt.org.ua/news/events/72101>).

21 вересня 2021 р. (онлайн, Україна)

Діджитал-проект «Синергія 3.0» від діджитал-платформи Impactum!

Micija Klitschko Foundation – допомогти підліткам і всім, хто сприяє їхньому розвитку, здобути сучасні навички, які стануть корисними у житті, кар'єрі та зробити навчання максимально цікавим та зручним. Проект «Синергія» є логічним втіленням нашої мети у житті! Саме з нього для

учасників почнеться знайомство з платформою Impactum та шлях у пошуку своїх сильних сторін.

В межах проєкту:

- 2 тижні насиченого і цікавого навчання;
- 17 модулів про проєктний менеджмент, ораторське мистецтво, комунікації, креативність, медіаграмотність, фінанси, психологію, критичне мислення і ще 9 актуальних тем;
- спікери, які є професіоналами в своїх сферах, що поділяться досвідом і надихнуть на саморозвиток;
- активне та готове до змін ком'юніті, що завжди підтримає в навчанні.

«Синергія» – це твій новий старт, твої відповіді на запитання, твоя впевненість у тому, що ти зможеш!

Для кого цей проєкт? Для молоді, батьків, вчителів та працівників БО і ГО. На проєкті знайдеться місце для кожного!

Тож, хучіше подавай заявку на платформі Impactum, яку Klitschko Foundation розробили разом з нашим партнером компанією Winner Group Ukraine для всіх, хто готові розвиватися: особисто, локально і глобально (*impactum.world*).

07-08 жовтня 2021 р. (Львів, Україна)

III Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційні технології у розвитку сучасного суспільства».

7–8 жовтня 2021 року в Інституті підприємництва та перспективних технологій Національного університету «Львівська політехніка» відбудеться III Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційні технології у розвитку сучасного суспільства». Конференція організована спільно з Вищою Технічною Школою в Катовіцах, Економічним Університетом у Кракові, Економічним Університетом у Вроцлаві, Лодзинським університетом, Державним Жешувським Університетом, Державною Вищою Школою Техніко-Економічною Ім. Кс. Броніслава Маркевіча, Краківською політехнікою імені Тедеуша Костюшка, Університетом Матея Бела. До участі в конференції запрошуються науковці, викладачі, студенти, докторанти, фахівці з інноваційних та інформаційних технологій в розвитку різних сфер сучасного суспільства.

Дата проведення: 07-08 жовтня 2021 р.

Тип конференції: міжнародна

Робочі мови конференції: українська, англійська, польська.

Організатори: Кафедра інформаційних систем і технологій Інституту підприємництва і перспективних технологій Національного університету «Львівська політехніка», Україна Кафедра економіки і маркетингу Інституту підприємництва і перспективних технологій Національного університету «Львівська політехніка», Україна Кафедра фінансів, обліку і аналізу Інституту підприємництва і перспективних технологій Національного університету «Львівська політехніка», Україна Вища Технічна Школа в

Катовіцах, Польща Економічний Університет у Кракові, Польща Економічний Університет у Вроцлаві, Польща Лодзинський Університет, Польща Державний Жешувський Університет, Польща Державна Вища Школа Техніко-Економічна Ім. Кс. Броніслава Маркевіча, Польща Краківська політехніка імені Тадеуша Костюшка, Польща Університет Матея Бела, Словаччина.

Секції конференції:

Секція 1. Інноваційні ІТ-технології.

Секція 2. Інновації в економіці, фінансах і маркетингу.

Секція 3. Сучасні освітні технології вищої освіти.

До початку конференції буде опублікований збірник тез доповідей, якому буде присвоєно ISBN українського академічного видавництва (<https://lpnu.ua/events/u-politekhni-tsi-vidbudetsia-iii-mizhnarodna-naukovo-praktychna-konferentsiia-innovatsiini>).

Офіційна інформація

За даними Державного агентства лісових ресурсів, у 2020 році обсяг незаконних вирубувань лісів в Україні становив 54,3 тис. куб. м, а збитки – понад 444,1 млн гривень.

Мінцифри та проект USAID/UK aid «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS» дослідили, як відкриті дані у сфері лісового господарства впливають на виявлення та припинення незаконного вирубування лісів, а також сприяють підвищенню прозорості ринку деревини в Україні.

Крім економічних збитків, продаж незаконної деревини за кордон призводить до міжнародних скандалів та псування іміджу українських виробників. А масштабне вирубування може призводити до природних лих. Крім того, непрозорість розподілу необробленої деревини створює можливості для зловживань.

Завдяки відкритим даним, зокрема, про лісорубні квитки, сертифікати походження деревини, дані плану лісонасаджень та реєстру з оцінки впливу на довкілля, кожен може перевірити законність вирубування, виявляти зловживання та використовувати цю інформацію для притягнення до відповідальності правопорушників. А через систему відкритих е-торгів «Прозорро.Продажі Деревина» доступні дані про обсяги деревини, яку реалізують, ціни, кількість гравців тощо. Це сприяє збільшенню прозорості ринку.

У дослідженні розглядають сервіси, що використовують відкриті дані у сфері лісового господарства, і в зручній формі надають необхідну інформацію користувачам:

Через онлайн-ресурс і мобільний застосунок «Екосфера» будь-хто може подати скаргу на підозрілі вирубування. Для цього потрібно позначити місце на Google-карті та завантажити фото- або відеоматеріали з місця подій. Заявку обробляє адміністратор системи. Щоб підтвердити порушення, він оформлює звернення до Державної екологічної інспекції.

Аналітичний портал та інтерактивна карта вирубувань ДП «Лісогосподарський інноваційно-аналітичний центр» допоможуть перевірити наявність дозвільних документів на заготівлю деревини та перевірити законність здійснення вирубувань. Якщо на карті лісорубного квитка немає, а вирубування в лісі триває, то необхідно звернутися до лісництва чи лісгоспу, на території якого це відбувається, та повідомити про вирубку, якої немає на карті.

Візуалізація санітарних вирубувань на основі аналізу відкритих даних демонструє масштаби лісозаготівлі в Україні та вказує на потенційні ризики, пов'язані з використанням санітарних рубок.

Водночас низка державних органів і громадських організацій спільно впроваджують Систему супутникового моніторингу українських лісів Deep

Green Ukraine. Вона допоможе аналізувати відкриті дані державних установ та супутникові дані, виявляти незаконні вирубки та моніторити планові.

Візуалізація даних «Електронні аукціони деревини: Чи «прозорішає» український ринок?» аналізує дані «Prozorro.Продажі» та надає інформацію щодо того, наскільки є успішним перехід ринку необробленої деревини на відкриті аукціони.

Більше інформації про сервіси на основі відкритих даних, а також успішні кейси їх використання можна знайти в дослідженні «Антикорупційний та соціальний вплив відкритих даних у сфері лісового господарства».

Також можна ознайомитися з антикорупційним та соціальним впливом відкритих даних в інших галузях: будівельна, дорожня, медична, екологічна, фінансова, провадження бізнесу, місцеве самоврядування та державний нагляд (контроль) *(Як відкриті дані допомагають боротися з нелегальним вирубуванням лісів та підвищують прозорість ринку деревини // <https://www.kmu.gov.ua/news/yak-vidkriti-dani-dopomagayut-borotisyaz-nelegalnim-virubuvannyam-lisiv-ta-pidvishchuyut-prozorist-rinku-derevini>. – 2021. – 30.08).*

Рік тому Мінцифра запустила [Гід з держпослуг](#) – портал з інформацією про всі державні послуги в Україні. Як отримати та де замовити, які документи підготувати, строк, вартість та результат послуг тощо. Громадяни скористалися Гідом понад 1 мільйон разів, а щодня його відвідують близько 5 тисяч користувачів.

«Завдяки Гіду зникає необхідність зайвий раз звертатися до посередників або шукати юристів для консультації щодо певної держпослуги. Крім цього, Гід допомагає побороти корупцію на побутовому рівні», – підкреслила Людмила Рабчинська, заступниця Міністра цифрової трансформації.

Гід вже допоміг українцям зорієнтуватися, як [отримати пакунок малюка](#) або [його грошову компенсацію](#), [zareestruvati misce prozhyvannya](#), [отримати витяг з ЄДРПОУ](#) або [реєстру платників податків](#), [обміняти посвідчення водія](#) тощо. Кількість доступних послуг на Гіді зросла майже вдвічі. Сьогодні на порталі українці можуть знайти інформацію про понад 1800 послуг.

Інформацію про сервіси можна знайти легко та зручно: за ключовими словами або словосполученнями, за 17 сферами діяльності, за 36 життєвими подіями.

Проект реалізовано завдяки підтримці проекту USAID/UK aid «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS» та за сприяння проекту SURGe, що фінансується Урядом Канади *(Більше не потрібно «просто запитувати»: за рік українці понад мільйон разів знайшли інформацію про держпослуги на Гіді // <https://thedigital.gov.ua/news/bilshe-ne-potribno-prosto-zapituvati-za-rik>*

ukraintsi-ponad-milyon-raziv-znayshli-informatsiyu-pro-derzhposlugi-na-gidi. – 2021. – 27.08).

Міністерство освіти і науки України затвердило Порядок виготовлення, видачі та обліку документів про початкову освіту. Відповідний [наказ](#) МОН від 2 липня 2021 № 767, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 13 серпня 2021-го за № 1069/36691, набуває чинності 1 вересня 2021 року.

Відтепер документи про освіту видаватимуться на кожному рівні повної загальної середньої освіти, як цього вимагає Закон «Про повну загальну середню освіту».

Для свідоцтв про початкову освіту запроваджено нову процедуру їх замовлення, виготовлення та отримання. Весь процес замовлення, виготовлення та обліку свідоцтв про початкову освіту здійснюватиметься в електронній формі.

Нова процедура дає можливість:

- забезпечити виготовлення та видачу свідоцтв (їхніх паперових копій) у найкоротші строки;
- уникнути виготовлення дублікатів втрачених документів про освіту;
- швидко виправити виявлену помилку у свідоцтві;
- забезпечити подальшу цифровізацію сфери освіти і зменшити витрати на виготовлення документів про освіту;
- врахувати потреби учнів з порушенням зору, які отримуватимуть свідоцтво у вигляді, придатному для читання;
- зменшити бюрократизацію системи управління освітою.

Так, *оригінал електронного свідоцтва про початкову освіту створюватиметься за зразком, затвердженим МОН, і зберігатиметься в Єдиній державній електронній базі з питань освіти (ЄДЕБО) в Реєстрі документів про освіту.*

Свідоцтво про початкову освіту не відтворюватиметься в пластиковій картці та не потребуватиме додатку на спеціальному бланку. Школі не потрібно обліковувати видачу свідоцтв про початкову освіту.

За бажанням батьків школа видаватиме їм паперову копію електронного свідоцтва, засвідчену підписом директора школи та печаткою (на аркуші паперу формату А4), протягом 5 днів після їхнього звернення. Замовляти виготовлення дублікату свідоцтва також не потрібно: якщо батьки втраять паперову копію, вони можуть звернутися до школи для повторного отримання копії.

Результати річного оцінювання та державної підсумкової атестації учнів відобразатимуться у свідоцтві досягнень.

Якщо учень має порушення зору, за бажанням батьків може бути виготовлена паперова копія електронного свідоцтва з використанням шрифту Брайля.

Діяльність із замовлення свідоцтв організуватимуть школа та відповідний орган управління у сфері освіти – наприклад, відділ освіти селищної ради. Водночас за обробку замовлення, виготовлення електронних свідоцтв і внесення їх до Реєстру документів про освіту ЄДЕБО, а також захист інформації в ЄДЕБО відповідатиме Державне підприємство «Інфоресурс» (*Цифровізація шкільної освіти: МОН запровадило електронні свідоцтва про початкову освіту // <https://www.kmu.gov.ua/news/cifrovizaciya-shkilnoyi-osviti-mon-zaprovadilo-elektronni-svidoctva-pro-pochatkovu-osvitu>. – 2021. – 27.08).*

Кількість Центрів з місцями для самообслуговування, де українці можуть скористатися порталом Дія, зросла до 1000 точок.

У таких ЦНАПах адміністратори не лише надають держпослуги відвідувачам, а й навчають користуватися порталом Дія, консультують та допомагають отримати послуги онлайн. Це дозволить багатьом людям у майбутньому отримувати послуги самостійно та збереже час адміністраторів.

«Наявність спеціально облаштованих місць з комп'ютерами з доступом до інтернету в кожному ЦНАПі зменшить цифровий розрив між представниками поколінь та жителями різних населених пунктів, адже забезпечить усіх рівним доступом до сучасних сервісів», – підкреслила **Людмила Рабчинська, заступниця Міністра цифрової трансформації.**

Ми працюємо над тим, щоб дедалі більше ЦНАПів облаштовували приміщення місцями для отримання послуг на порталі Дія та допомагали відвідувачам із легкістю здобувати нові цифрові навички. Зараз такі місця доступні у 612 ЦНАП, 335 віддалених робочих місцях та 57 територіальних підрозділах.

Для того, щоб їх кількість зростала, Мінцифра спільно з Програмою «U-LEAD з Європою» створила [посібник](#). Він допоможе працівникам ЦНАП навчати українців отримувати державні послуги онлайн та надавати якісні консультації щодо е-послуг. Також ми розробили для Центрів навігаційний [вказівник](#), що допоможе відвідувачам швидше знайти місце для користування порталом Дія (*Українці, які не мають гаджетів чи доступу до інтернету, зможуть отримати послуги в Дії у спеціально облаштованих місцях ЦНАП // <https://thedigital.gov.ua/news/ukraintsi-yaki-ne-mayut-gadzhetiv-chi-dostupu-do-internetu-zmozhut-otrimati-poslugi-v-dii-u-spetsialno-oblashtovanikh-mistsyakh-tsnap>. – 2021. – 26.08).*

Закон про цифрові паспорти в Дії набирає чинності. Україна – перша держава у світі з цифровими паспортами, які мають таку ж юридичну силу, що й паперові документи. Відтепер ніхто не матиме права не приймати Дію. У застосунку доступні ID-картка та біометричний закордонний паспорт. Тепер ви можете користуватися ними будь-де на території України. Це один із головних кроків на шляху України до режиму «без паперів».

«Щоб прискорити цифровізацію країни, починаємо входити в режим paperless. Це та обіцянка, яку рік тому дав всім українцям Президент Володимир Зеленський. Упродовж цього часу команда Мінцифри дуже багато працювала над реалізацією його завдання. Цифрові документи в Дії – це перший великий крок і справжній прорив світового рівня. Це зручно, а головне – безпечно», – розповів **Віцепрем'єр-міністр – Міністр цифрової трансформації України Михайло Федоров**.

Дійсність паспорта в Дії можна перевірити через QR-код, який діє три хвилини. Завдяки цьому підробити, викрасти чи забути паспорт неможливо. А перевірити його дійсність кожен може через свій смартфон. Це принцип reople to reople, який Мінцифра впроваджує під час запуску всіх наших послуг.

Щоб розширити функціонал цифрових паспортів, Мінцифра запустила шеринг документів. Це функція, яка замінює ксерокси та сканери. Цифрова копія потрапляє з вашого смартфона одразу в систему запитувача.

«Над тим, щоб Дію приймали всюди, наша команда працювала весь цей час – ще до прийняття закону. Для цього ми створили спеціальний відділ впровадження. Це команда, яка робить так, щоб е-послуги надавались якісно, а Дію приймали всюди – від магазинів до Верховної Ради. Працюємо над тим, щоб полегшити процес переходу до режиму «без паперів» для кожного», – зазначив Михайло Федоров.

Якщо у вас навіть після 23 серпня не приймають Дію, то зверніться до [нашої служби підтримки](#). Розкажіть, де це сталося, за яких обставин. Команда впровадження розбереться в ситуації та виправить її. Великі зміни розпочинаються з маленьких кроків.

Входження у режим paperless є тривалим і достатньо складним процесом. До нового завжди важко звикнути, але Мінцифра зробила так, щоб це було легко. paperless.dii.gov.ua – єдиний портал, де зібрані інструкції щодо роботи та використання цифрових документів. Там ви зможете знайти все – від авторизації в застосунку чи на порталі до отримання електронного підпису. Там з'являтимуться нові інструкції, як тільки запускатимуться нові електронні послуги (*Перший етап режиму «без паперів»: з 23 серпня почав діяти закон про цифрові паспорти // <https://thedigital.gov.ua/news/pershii-etap-rezhimu-bez-paperyv-z-23-serpnya-pochav-diyati-zakon-pro-tsifrovi-pasporti>. – 2021. – 23.08*).

Україна заінтересована в співпраці з Хорватією в сферах цифровізації та боротьби з кіберугрозами, а також координації зусиль в протидії пандемії COVID-19.

Об этом заявил **Премьер-министр Денис Шмыгаль** после встречи с Премьер-министром Республики Хорватия Андреем Пленковичем, сообщает корреспондент Укринформа.

«Правительство Украины заинтересовано в активизации экономического сотрудничества с Хорватией как в традиционных отраслях промышленности,

енергетики, сільського господарства, туризму, далі в устрани бар'єрів в двостронній торгівлі, в упрощенні умов ведення бізнесу, так і в організації двостроннього співробітництва по новим актуальним напрямкам, в частині в сфері цифровізації і координації зусиль в боротьбі з пандемією COVID-19, а також з кіберугрозами», – сказав Шмыгаль.

Он додав, що на зустрічі обговорювалось становище двостронніх відносин і розглядалися наступні кроки для активізації економічного співробітництва.

«Одною з головних тем наших переговорів став комплекс питань нашого торгово-економічного співробітництва. Хотів би відзначити оживлення в цьому році двостронньої ділової активності, що позитивно сказується на динаміці торгівлі між країнами», – сказав глава українського уряду.

Он висловив вдячність хорватському колезі за плідотворні переговори, а також за підтримку євроатлантичної і європейської перспективи України.

Шмыгаль запросив Пленковича відвідати Україну з офіційним візитом в жовтні 2021 року і запропонував в його рамках провести наступне засідання міжурядової комісії по питаннях економічного співробітництва і українсько-хорватський бізнес-форум (*Цифровізація, кіберугрози і пандемія: Шмыгаль обговорив співробітництво з прем'єром Хорватії // <https://www.ukrinform.ru/rubric-politics/3302596-cifrovizacia-kiberugrozy-i-pandemia-smygal-obsudil-sotrudnicestvo-s-premerom-horvatii.html>. – 2021. – 23.08*).

ЄС офіційно визнав українські COVID-сертифікати в застосунку Дія. Водночас Україна визнає сертифікати країн-членів ЄС та інших країн, що приєдналися до ініціативи Digital COVID Certificate.

Про це стало відомо під час спільного брифінгу Мініцифри, Віцепрем'єрки з євроінтеграції, МОЗ та ЄС.

Зараз відбувається фінальне бета-тестування. Ми надіслали оновлення в Google Play та AppStore та чекаємо від них підтвердження. Незабаром запустимо COVID-сертифікати в Дії. Всі українці, які пройшли повний курс вакцинації, зможуть оновити застосунок до нової версії та згенерувати свій COVID-сертифікат у застосунку в декілька кліків.

Посол Матті Маасікас, голова Представництва ЄС в Україні, наголосив: «Взаємне визнання цифрових сертифікатів COVID-19 між ЄС та Україною є дивовижною демонстрацією безперервної та ефективно командної роботи між низкою міністерств та органів України, яку активно підтримує ЄС. Мені особливо приємно повідомити про появу цього корисного інструмента напередодні 30-ї річниці незалежності України, оскільки це наближає Україну до ЄС. Ми продовжуватимемо підтримувати подальшу цифрову інтеграцію України з ЄС на основі нашої Угоди про асоціацію. Ми раді бачити значний прогрес цифрової трансформації в

Україні, яка є однією з найуспішніших реформ у цій країні. Європейський Союз рішуче підтримує Україну, розширюючи її спроможності протистояти різного роду загрозам, зокрема пандемії COVID-19».

COVID-сертифікат – це документ у Дії, який підтверджує статус вакцинованої особи. Сертифікат можна буде згенерувати в декілька кліків. В оновленій версії застосунку потрібно натиснути «Послуги», вибрати пункт «COVID-сертифікати» і натиснути «Згенерувати сертифікат». Далі Дія.Підписом необхідно підписати запит на передання даних з Електронної системи охорони здоров'я до Дії.

«Завдяки підтримці ЄС ми змогли побудувати інфраструктуру для швидкого отримання сертифікатів та впровадити миттєвий обмін даними між іншими країнами. Нам вдалося втілити цей проєкт в життя у стислі терміни. Раніше витрачалися роки розробок та перемовин, але цей кейс прискорив розвиток таких проєктів у сотні разів. Дякуємо партнерам за політичне рішення та визнання нашої роботи. Саме такі кроки наближають нас до інтеграції з цифровим ринком ЄС», – зазначив **Віцепрем'єр-міністр – Міністр цифрової трансформації України Михайло Федоров**.

Минулого тижня Україна приєдналася до продуктової інфраструктури COVID-сертифікатів ЄС – спільного середовища для всіх країн, що запускають власні COVID-сертифікати та забезпечують їх взаємовизнання. Тепер цифровий директорат ЄС надасть нам доступ до gateway – інструмента, який дозволить перевіряти наші сертифікати іншим країнам під час подорожей. COVID-сертифікати працюватимуть, як й інші документи в Дії. Перевірити дійсність можна буде за QR-кодом.

У Кабміні наголошують, що це стало можливим завдяки ефективній взаємодії з євроінституціями та злагодженим діям всередині української урядової команди.

«Найважливішим було гарантувати безпеку громадян та повернути свободу подорожей, яку обмежила пандемія. Важливо було досягнути сумісності та взаємного визнання сертифікатів. Ми це зробили разом. Водночас рішення Єврокомісії має значно ширший контекст – визнання ефективності роботи та довіри до державних інституцій України, належний рівень захисту персональних даних і найвищу оцінку застосунку Дія», – наголосила **Ольга Стефанішина, Віцепрем'єрка з європейської та євроатлантичної інтеграції України**.

Наразі прописані терміни актуальності сертифікатів відповідно до міжнародних вимог. Наприклад, якщо ви згенерували COVID-сертифікат, то в більшості країн можете його демонструвати протягом 180 днів. Важливо розуміти, що ці строки можуть як змінюватися залежно від даних медичних досліджень, так і відрізнятися залежно від країни.

Рішення вже опубліковане на [офіційному сайті ЄС](#). Хоча рішення Єврокомісії щодо визнання має рекомендаційний характер, 100 % всіх країн, які під'єднані до промислового середовища ЄС, симетрично визнають COVID-сертифікати країн-учасниць. Щоб уникнути неприємних ситуацій на

кордоні, рекомендуємо українським громадянам перевіряти [перелік країн, в які можна потрапити за допомогою сертифікатів](#), та актуальний режим в'їзду та транзиту в різних державах світу на інтерактивній онлайн-мапі Міністерства закордонних справ України: <http://tripadvisor.mfa.gov.ua>

«Вакцинація – єдина можливість захистити себе та оточення від коронавірусної хвороби. Сьогодні усі охочі можуть зробити щеплення, звернувшись до найближчого пункту щеплення чи центру вакцинації. Після завершення курсу з імунізації проти COVID-19 кожен може згенерувати документ, що засвідчує статус вакцинованого проти коронавірусної хвороби. Дякую Європейському Союзу за постійну та стратегічну підтримку України в боротьбі з COVID-19 та сприяння в імплементації українських сертифікатів про вакцинацію від COVID-19 у Дії. Для українців це додаткове заохочення та стимул вакцинуватися», – зазначив **Міністр охорони здоров'я Віктор Ляшко**.

Запровадження COVID-сертифікатів відновить регулярне сполучення між країнами та дозволить українцям подорожувати.

Проект реалізований за підтримки Представництва Європейського Союзу в Україні, проекту EU4DigitalUA і Програми EGAP, що виконується Фондом «Східна Європа» та фінансується Швейцарією (*Українські COVID-сертифікати в Дії офіційно визнані ЄС // <https://thedigital.gov.ua/news/ukrainski-covid-sertifikati-v-dii-ofitsiyno-viznani-es>. – 2021. – 20.08*).

За даними американської аналітичної компанії [Chainalysis](#), Україна посіла 4-ту позицію в рейтингу глобального індексу сприйняття криптоактивів у 2021 році.

Україна випередила таких потужних гравців на міжнародному крипторинку, як Сполучені Штати Америки та Китай.

Минулого року Китай посів четверте місце за глобальним індексом впровадження, а США – шосте. Цього року США посідають восьме, а Китай – 13 місце у відповідному рейтингу.

Відповідно до аналітичного звіту Chainalysis в Україні найбільший обсяг транзакцій з криптоактивами серед учасників ринку у світі. Крім цього, наша країна увійшла в топ-10 країн з найбільшим заробітком на біткоїні у 2020 році.

«Завдяки даним блокчейн-компанії Chainalysis знаємо, що українці активно користуються криптоактивами та вміють на них заробляти. Одна з пріоритетних цілей нашого міністерства – забезпечити всі необхідні умови для діяльності та розвитку криптокомпаній в Україні. Переконали, що створення якісно правового поля для роботи на ринку віртуальних активів посилить позицію України як юрисдикції на міжнародній мапі», – сказав **заступник Міністра з питань розвитку ІТ Олександр Борняков**.

4-та сходинка, яку посіла Україна в цьогорічному рейтингу, свідчить про прагнення наших громадян до використання криптоактивів та необхідність

створення правових механізмів для подальшого розвитку криптоіндустрії в нашій країні.

Провідна блокчейн-компанія Chainalysis щороку публікує аналітичні звіти щодо рівня поширення криптоактивів серед бізнесу та населення. Американські блокчейн-фахівці відзначають, що впровадження й використання криптоактивів стрімко зросло за останній рік, а зміни в країнах, що сприяють цьому, свідчать про те, що криптоактиви – дійсно глобальне явище (*Україна на 4-й сходинці рейтингу глобального індексу використання криптоактивів // <https://thedigital.gov.ua/news/ukraina-na-4-y-skhodintsi-reytingu-globalnogo-indeksu-vikoristannya-kriptoaktiviv>. – 2021. – 20.08*).

Академія електронного управління (Естонія) оголосила тендер на аудит якості даних публічних державних реєстрів. Це дозволить оптимізувати та підвищити їх якість. Також це сприятиме розробці уніфікованих підходів до побудови держреєстрів.

Згідно з умовами тендеру, повинні бути виконані такі завдання:

- створення рекомендацій технічного, організаційного та юридичного характеру з підвищення якості даних у відповідних реєстрах, а також у формуванні переліку першочергових кроків та рішень;
- консультування держателів та/або адміністраторів реєстрів щодо оцінювання якості даних та інші.

Надання послуг згідно із контрактом може стосуватися таких держреєстрів: Єдиний державний демографічний реєстр, Державний реєстр речових прав на нерухоме майно, Державний реєстр фізичних осіб – платників податків тощо.

Заявки можна подавати до 13 вересня.

Детальні умови участі та технічні вимоги – на порталі публічних закупівель Естонії за посиланням <https://riigihanked.riik.ee/rhr-web/#/procurement/3479457/general-info>

Послуги з оцінювання якості даних державних електронних інформаційних ресурсів надаються в рамках Проекту міжнародної технічної допомоги «Інтероперабельність, е-послуги та кібербезпека (EU4DigitalUA)» за фінансування Європейського Союзу. Проект реалізується естонською «Академією електронного управління» (EGA) і його активності зосереджено також на наданні експертної та технічної допомоги з проведення оцінювання якості даних державних публічних реєстрів (*Оголошено тендер на оцінювання якості даних у держреєстрах // <https://thedigital.gov.ua/news/ogolosheno-tender-na-otsinyuvannya-yakosti-danikh-u-derzhreestrakh>. – 2021. – 20.08*).

Уряд ухвалив розпорядження, що дозволить збільшити обов’язковий перелік послуг у центрах надання адмінпослуг (далі –

ЦНАП) втричі. Завдяки цьому громадяни зможуть отримати необхідні послуги в єдиному просторі.

ЦНАПи в містах-мільйонниках з урахуванням послуг органів місцевого самоврядування надаватимуть до 598 послуг, райцентрах – 548, територіальних громадах – 383. Відвідувачі територіальних підрозділів та віддалених робочих місць зможуть скористатися 282 послугами.

Для відвідувачів ЦНАП стануть доступними послуги з 13 сфер життя:

Соціальний захист: 101 адмінпослуга

Діяльність бізнесу та громадських формувань: 79 адмінпослуг

Земля та екологія: 69 адмінпослуг

Будівництво та нерухомість: 47 адмінпослуг

Транспорт: 32 адмінпослуги

Громадянство та міграція: 23 адмінпослуги

Освіта, спорт та туризм, культура та релігія: 17 адмінпослуг

Безпека життєдіяльності: 16 адмінпослуг

Виробництво та обіг окремих видів продукції: 9 адмінпослуг

Послуги ДРАЦС: 9 адмінпослуг

Сільське господарство: 6 адмінпослуг

Фінанси та податки: 3 адмінпослуги

Професійна діяльність: 1 адмінпослуга

Які ще переваги отримають українці?

Послуги надаватимуться за принципом «єдиного вікна».

ЦНАП надаватимуть різноманітні переліки послуг, які відповідають потребам та запитам громадян. Це дозволить людям навіть із найвіддаленіших куточків України отримати необхідні послуги у своєму населеному пункті.

Адмінпослуги стануть ще доступнішими.

Раніше громадянам доводилося отримувати послуги в різних місцях – райдержадміністраціях, територіальних підрозділах міністерств, обласних держадміністраціях. Відтепер всі ці послуги можна буде отримати в ЦНАП.

Громадяни зручніше дізнаватимуться інформацію про послуги. Всі переліки послуг у ЦНАПах будуть уніфіковані з [Гідом з держпослуг](#). Це буде реалізовано завдяки появі ідентифікаторів – унікальних номерів для кожної послуги на Гіді. До того ж ідентифікатори допоможуть відстежувати статистику щодо послуг та підвищувати їх якість (*Кількість держпослуг для українців у ЦНАП збільшиться втричі // <https://thedigital.gov.ua/news/kilkist-derzhposlug-dlya-ukraintsiv-u-tsnap-zbilshitsya-vtrichi>. – 2021. – 18.08*).

19 серпня 2021 року о 12:00 Міністерство цифрової трансформації України презентуватиме освітній серіал «Цифрові юристи 2.0», що є продовженням освітнього серіалу «[Цифрові юристи](#)». У новому курсі

триватиме знайомство з цифровими технологіями та сучасними тенденціями сфери права.

Про що новий сезон освітнього серіалу?

- про людиноцентричний підхід у правосудді
- навіщо створюють договори у форматі коміксів
- чому штучний інтелект не замінить реальних юристів
- як працюють онлайн-сервіси у сфері права

Другий сезон освітнього серіалу містить 6 серій тривалістю 7-9 хвилин.

Де можна буде безоплатно подивитися освітній серіал? На національному порталі з розвитку цифрової грамотності [Дія.Цифрова освіта](#).

Всі деталі про освітній серіал будуть озвучені на брифінгу.

Учасники брифінгу:

Валерія Іонан, заступник Міністра цифрової трансформації з питань євроінтеграції;

Мстислав Банік, керівник з розвитку електронних послуг у Мінцифрі;

Денис Іванов, лідер команди Впровадження електронних послуг Мінцифри;

Джей Тотті, провідний спеціаліст з питань протидії корупції відділу сприяння розвитку демократії та врядування Місії USAID в Україні.

Трансляція брифінгу: на [Facebook-сторінці Мінцифри](#) та [YouTube-каналі Мінцифри](#)

Журналісти можуть поставити запитання спікерам через електронну [форму](#). Відповіді будуть надані спікерами під час брифінгу.

Курс Міністерства цифрової трансформації України створено за підтримки американського народу, наданої через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в межах Програми USAID «Нове правосуддя» (*Цифрові юристи 2.0.: Мінцифра презентуватиме новий сезон освітнього серіалу // <https://thedigital.gov.ua/news/tsifrovi-yuristi-20-mintsifra-prezentuvatime-noviy-sezon-osvitnogo-serialu>. – 2021. – 18.08*).

В Україні наприкінці серпня набуває чинності закон №1368-IX, який прийняла Рада ще 30 березня 2021 року. 23 серпня [всі електронні паспорти](#) автоматично прирівнюються до паперових і пластикових. Їх будуть зобов'язані приймати всі без винятку постачальники послуг в Україні – як державні, так і приватні.

Міністр цифрової трансформації Михайло Федоров:

«Ми дуже молода країна, нам цього року виповнюється 30 років. Тому дуже гнучко і швидко приймаємо рішення. Інші держави – більш консервативні. Їм потрібно більше часу на це. Але за електронними документами майбутнє... Зараз у нас 11-12 млн користувачів. І це трохи більше ніж за рік. Це дуже потужні цифри. В цілому державними послугами онлайн українці почали користуватися в чотири рази більше» (*Коли електронні паспорти прирівнюються до звичайних: міністр назвав точну*

damy // <https://www.slovoidilo.ua/2021/08/14/novyna/suspilstvo/koly-elektronni-pasporty-pryrivnyayut-zvyhajnyx-ministr-nazvav-tochnu-datu>. – 2021. – 14.08).

Дедалі більше українців вибирають Центри надання адміністративних послуг (ЦНАП) для отримання державних сервісів! Мінцифра працює над тим, щоб всі адмінпослуги можна було отримати в єдиному просторі. Для цього ми вносимо зміни в законодавство, допомагаємо ЦНАП впроваджувати інновації та навчаємо адміністраторів ефективно працювати.

Певні досягнення ми можемо спостерігати вже сьогодні. За результатами моніторингу ЦНАП за першу половину 2021 року, українці отримали 10 млн 124 тис. адмінпослуг. Це на 157 % більше, ніж за аналогічний період минулого року. За весь 2020 рік були надані всього 13 млн адмінпослуг.

Крім цього, на 35 % зросла середня кількість послуг у ЦНАП, порівнюючи з 2019 роком. Якщо раніше в середньому українці могли отримати у ЦНАП лише до 126 адмінпослуг, то відтепер зможуть скористатися вже 153 послугами.

Які послуги замовляли найчастіше:

- реєстрація місця проживання – 2 млн;
- послуги державного земельного кадастру – 1,4 млн;
- видавання довідки з реєстрації місця проживання – 957 тис.;
- довідка про склад сім'ї – 573 тис.;
- оформлення паспортних документів – 545 тис.;
- державна реєстрація актів цивільного стану – 27 тис.;
- проведення реєстрації транспорту та видавання посвідчення водія – 8 тис.

Українці все більше довіряють роботі ЦНАПів, оскільки отримують необхідну допомогу максимально швидко та якісно (*3 початку року українці отримали понад 10 млн послуг у ЦНАП // <https://thedigital.gov.ua/news/z-pochatku-roku-ukraintsi-otrimali-ponad-10-mln-poslug-u-tsnap>. – 2021. – 12.08).*

У червні Мінцифра та Міндовкілля презентували нові послуги на національній платформі [ЕкоСистема](#). Вже незабаром 29 адмінпослуг будуть оцифровані й інтегровані з порталом Дія.

Щороку до Міндовкілля та обласних адміністрацій надходять 75 тисяч звернень на отримання дозвільних документів. У середньому на один документ підприємець витрачає понад 4 тисяч годин та 6 тисяч гривень непрямих витрат. Проте це не гарантує отримання послуги. Завдяки ЕкоСистемі українці зможуть заощадити час та гроші, оскільки тут зібрані всі адміністративні екопослуги для бізнесу, доступні онлайн і без корупції, та екологічна інформація для громадян.

Наразі в ЕкоСистемі вже доступні 7 послуг: висновок про транскордонне перевезення відходів, що внесені до Зеленого переліку, ліцензія на операції з небезпечними відходами та [інші](#). Загалом будуть оцифровані 29 адмінпослуг. Мінцифра інтегрує їх із порталом Дія.

Також в ЕкоСистемі вже доступні понад 40 реєстрів із достовірною інформацією про довкілля. У планах відкрити понад 80 реєстрів, за допомогою яких українці зможуть безперешкодно перевіряти будь-яку екологічну інформацію.

Розробка ЕкоСистеми стала можливою за підтримки Міністерства цифрової трансформації України, проекту USAID/UKAID «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS» та Офісу ефективного регулювання BRDO (*Мінцифра та Міндовкілля оцифрують 29 адмінпослуг для ЕкоСистеми й інтегрують їх із порталом Дія // <https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-ta-mindovkillya-otsifruyut-29-adminposlug-dlya-ekosistemi-y-integruyut-ikh-iz-portalom-diya>. – 2021. – 12.08*).

Держгеокадастр додав новий шар на [Публічну кадастрову карту](#) – «Межі територіальних громад». Він може стати у пригоді власникам земельних ділянок, землевпорядникам, органам місцевого самоврядування та представникам державної влади.

Наразі оновлення носить інформативний характер, однак вже може допомогти при розробці документації землеустрою. Новий шар кадастрової карти дозволить полегшити роботу з комплексними планами просторового розвитку територіальних громад.

Зазначимо, шар розроблено Міністерством розвитку громад та територій України (*Цифровізація: Межі громад з'явилися на Публічній кадастровій карті // <https://ck-oda.gov.ua/novyny-cherkaskoyi-oblasti/cifrovizaciya-mezhi-gromad-zyavilisya-na-publichniy-kadaastrovij-karti>. – 2021. – 11.08*).

Уряд підтримав постанову Мінцифри, яка дозволить запровадити моніторинг якості надання адмінпослуг у фронтофісах – установах, де надають держпослуги. Це забезпечить регулярну публікацію його результатів та допоможе держорганам працювати над підвищенням якості послуг.

Система онлайн-моніторингу та оцінки якості послуг – перший в Україні автоматизований інструмент, що допоможе збирати та систематизувати інформацію про надання адмінпослуг. Це ще один крок до повної цифровізації звітності та переходу до режиму paperless у держорганах та органах місцевої влади.

Роками візит до держустанови був для українців надто складним. У відвідувачів не було можливості впливати на процес, а в посадовців – механізмів для його поліпшення.

Сьогодні якість держпослуг вимірюється за різними показниками та не у всіх фронтофісах. Завдяки моніторингу в держорганів з'являться метрики для вимірювання ефективності роботи та якості сервісу, а в громадян – єдине джерело для надання зворотного зв'язку. Це дозволить отримати об'єктивну картину рівня задоволеності всіх учасників процесу й перетворити Україну на сервісну державу.

Які переваги моніторингу якості послуг для громадян, Уряду, місцевої влади та фронтофісів?

Громадяни зможуть:

- залишати відгуки про якість обслуговування у фронтофісі;
- впливати на якість послуг, які отримують;
- вдосконалити роботу фронтофісів та підвищити якість послуг в Україні завдяки відгукам.

Уряд зможе:

- зрозуміти справжні потреби та запити українців;
- отримувати актуальну інформацію щодо потреб різних груп населення;
- ухвалювати ефективні рішення та покращувати рівень держсервісу завдяки об'єктивній та своєчасній інформації;
- підвищити довіру українців до державної влади в Україні.

Місцева влада зможе:

- об'єктивно оцінювати та впливати на ефективність фронтофісів із надання адміністративних послуг;
- ухвалювати зважені рішення завдяки достовірній інформації;
- розуміти ефективність політик у сфері надання адмінпослуг;
- ухвалювати рішення щодо розширення кількості фронтофісів та збільшення працівників завдяки інформації про завантаженість фронтофісів;
- побудувати сильну команду і зберегти цінних людей;
- змінити ставлення громадян до державного обслуговування.

Фронтофіси, що надають держпослуги, зможуть:

- автоматизувати подання звітності та зменшити навантаження на працівників;
- об'єктивно оцінювати та підвищувати ефективність роботи працівників;
- систематизувати процеси в офісі та ключові дані для ухвалення рішень;
- порівняти рівень якості роботи власного фронтофісу з іншими;
- ухвалювати ефективні рішення щодо розвитку офісу;
- стати більш відкритими, прозорими та наблизитися до громадян.

«Моніторинг дозволить систематизувати процес надання послуг та роботу фронтофісів, автоматизувати процеси для швидкого та якісного обслуговування. Також завдяки даним із моніторингу ми зможемо запровадити єдиний підхід до процесу надання послуг, закласти фундамент для реінжинірингу та покращити послуги, враховуючи потреби громадян», – підкреслила **Людмила Рабчинська, заступниця Міністра цифрової трансформації України** (*Українці зможуть оцінювати та перевіряти*

рівень якості послуг у держорганах // <https://thedigital.gov.ua/news/ukraintsi-zmozhut-otsinyuvati-ta-pereviriyati-riven-yakosti-poslug-u-derzhorganakh-1>. – 2021. – 11.08).

Президент України підписав базовий закон про Дія City для розвитку ІТ-галузі. Документ сприятиме розвитку продуктивних ІТ-компаній та стартапів в Україні. Дія City дозволить Україні стати одним із найбільших світових ІТ-хабів. ІТ-галузь отримає змогу користуватися ефективними інструментами для побудови прозорої корпоративної структури компанії та залучення іноземних інвестицій, масштабування та капіталізації.

Це закріплено базовим [законом](#) про Дія City, який підписав Президент України Володимир Зеленський. Зокрема, *закон запроваджує:*

- GIG-контракти – нову форму взаємодії з ІТ-фахівцями, що поєднує в собі переваги фрилансу та соціальні гарантії;

- елементи англійського права для залучення інвестицій;

- механізми для захисту інтелектуальної власності.

- Базовим законом про Дія City визначаються загальні засади функціонування спецрежиму:

- свобода діяльності;

- невтручання держави;

- презумпція правомірності діяльності резидентів;

- стабільність;

- формальний характер процедури набуття статусу резидента.

Вони поширюються не лише на резидентів Дія City, а й на всі ІТ-компанії.

Держава гарантує ІТ-індустрії незмінність умов Дія City протягом 25 років. Резидентами Дія City зможуть стати лише юридичні особи, зареєстровані за українським законодавством. Документом встановлений чіткий перелік кваліфікованих видів діяльності в межах спецрежиму.

Дія City запроваджується як альтернатива поточним умовам та діятиме паралельно з ними. Вступ до спецрежиму буде добровільним – закон містить норму про неприпустимість прямого чи опосередкованого примусу юридичних осіб до набуття статусу резидента Дія City. Спецрежим працюватиме за екстериторіальним принципом.

Очікуваний результат від запровадження Дія City – збільшення частки ІТ-галузі у ВВП країни до 10 %. Доходи галузі збільшаться до \$16,5 млрд. Кількість робочих місць зросте з нинішніх 200 тисяч до 450 тисяч (*Президент України підписав базовий закон про Дія City для розвитку ІТ-галузі // <https://thedigital.gov.ua/news/prezident-ukraini-pidpisav-bazoviy-zakon-pro-diya-city-dlya-rozvitku-it-galuzi>. – 2021. – 11.08).*

Міністр у справах ветеранів Юлія Лапутіна назвала терміни запуску електронного реєстру ветеранів. У тестовому режимі його запуснуть до Дня Незалежності.

За її словами, реєстр невідривний від електронного кабінету ветерана, це все буде в єдиному пакеті.

«Ми його (реєстр, – Ред.) в тестовому режимі плануємо запуснути до Дня Незалежності», – повідомила вона.

А от повний запуск електронного реєстру планується впровадити до Нового року.

Зазначимо, що Електронний кабінет ветерана взаємодіятиме безпосередньо з Державним реєстром ветеранів війни, використовуватиме інформацію з нього та візуалізуватиме це для конкретного користувача (*Стало відомо, коли запуснуть електронний реєстр ветеранів // <https://www.slovoidilo.ua/2021/08/09/novyna/suspilstvo/stalo-vidomo-koly-zapustyat-elektronnyj-reyestr-veteraniv>. – 2021. – 09.08*).

Мінцифра продовжує сприяти розвитку технологій і наближенню України до цифрових стандартів сучасного світу. У результаті співпраці з Google Україна був створений віртуальний 3D-тур Музеєм історії урядів України у 11К – одним з найвищих рівнів якості зображення, що існують сьогодні.

У Музеї виставлені матеріали про діяльність урядів, які очолювали державу, з 1917 року у складі СРСР і до днів незалежності України. Висока чіткість зображення допоможе зануритись в історію керівництва територією сучасної України та детально розгледіти музей, чия експозиція складається з надбання різних епох – від посвідчень, медалей та подарунків іноземних послів до технічних засобів, які використовували співробітники урядового апарату, та навіть шматка вугілля.

Пройти віртуальну екскурсію Музеєм історії урядів України можна [за цим посиланням](#).

За бажанням можна відвідати музей наживо за попередньою реєстрацією (*Українці зможуть відвідати Музей історії урядів України в режимі 3D-туру // <https://thedigital.gov.ua/news/ukraintsi-zmozhut-vidvidati-muzey-istorii-uryadiv-ukraini-v-rezhimi-3d-turu>. – 2021. – 06.08*).

У Міністерстві охорони здоров'я повідомили, що Україна планує ввести QR-коди про вакцинацію від коронавірусу по аналогії з іншими країнами. При цьому уряд не планує скасовувати масковий режим навіть для вакцинованих, а також допускає, що внутрішній сертифікат про вакцинацію стане «перепусткою» у публічні заклади в Україні. УНН розбирався, як міністерство буде впроваджувати QR-коди і чи збільшить ця ініціатива темпи вакцинації в країні.

Україна піде європейським шляхом

«Ми розуміємо і бачимо на прикладі інших країн, що вакциновані отримують додаткові переваги або спрощений доступ до певних послуг, сервісів або, наприклад, відвідування публічних заходів. Основна ідея, яка використовувалася в інших державах, і яку, швидше за все, буде

використовувати Україна – це максимальне використання внутрішнього цифрового сертифікату. Він повинен стати умовною перепусткою», – заявив **головний санітарний лікар України Ігор Кузін**.

Хоч і багатьох українців збентежила ініціатива введення QR-кодів, за фактом вони стануть всього лише доповненням до ковід-сертифікатів, які зараз в Україні на етапі тестування. Це цифровий документ, в якому є вся інформація про вакцинацію і з яким в перспективі стануть можливими подорожі в інші країни. Щоб отримати сертифікат потрібно пройти повний курс щеплень від коронавірусу і завантажити додаток «Дія». У додатку буде QR-код, сканування якого дасть інформацію, про те, що людина вакцинована або перехворіла, або має негативний ПЛР або антиген-тест.

Як саме будуть обмежувати людей, поки точно невідомо. Основна ідея, яка використовувалася в інших державах, і яку, швидше за все, буде використовувати Україна – це максимальне використання внутрішнього цифрового сертифікату. Він повинен стати умовною безперешкодною перепусткою в усі публічні місця.

Однак експерти прогнозують, що все буде не так строго, як наприклад було в Москві. Одним з непопулярних серед городян заходів стало введення QR-кодів. Тільки вакциновані жителі і гості столиці могли відвідувати ресторани, без запису приходити в МФЦ (Ред: Багатофункціональний центр надання державних і муніципальних послуг). Це викликало хвилю невдоволення, але влада запевняла, що це було правильне і ефективне рішення.

«По-перше, на порядок більше стали вакцинуватися, а по-друге, менше контактувати. За три тижні використання системи QR-кодів захворюваність коронавірусом впала в місті в два рази», – розповідав про результати ініціативи **мер міста Сергій Собянін**.

Україна ж, швидше за все, піде за сценарієм Євросоюзу, де місяць тому, після кількох місяців тестування, запустили системи цифрових сертифікатів COVID-19, представлених у вигляді QR-кодів. Такий сертифікат підтверджує, що людина щепилася, перехворіла або отримала негативний ПЛР-тест. Він видається безкоштовно місцевим органом виконавчої влади і визнається всіма 27 країнами-членами ЄС, а також Швейцарією, Ісландією, Норвегією і Ліхтенштейном.

Документ звільняє від обов'язкового додаткового тесту на COVID-19 або карантину під час поїздок в ЄС. У ньому записані повне ім'я та дата народження людини, а також відповідна інформація з його медичної карти (назва вакцини, її виробник, кількість отриманих доз і дата вакцинації).

Система визнає тільки схвалені європейськими регулятором (Європейським агентством з лікарських засобів, ЕМА) вакцини, в тому числі вакцини AstraZeneca, Pfizer/BioNTech, Moderna і Johnson & Johnson.

Сертифікат, який включає QR-код і цифровий підпис, можна буде зберігати в цифровому вигляді в спеціальному додатку. Також передбачена можливість роздрукувати документ на папері. Деякі країни ЄС вже видають і

визнають цей цифровий сертифікат COVID-19 – Німеччина, наприклад, заявила в середині червня, що вже видала 5 мільйонів сертифікатів.

Кожна країна ЄС самостійно створює свій центр сертифікації, уповноважені займатися випуском і розподілом ключів для підпису цифрових сертифікатів. Вони ж публікують публічні ключі, за допомогою яких через спеціальне ПЗ здійснюється перевірка справжності підпису. Спеціальний додаток перевіряє підпис за допомогою публічного ключа (унікального для кожної країни) і показує вміст сертифікату. Додаток для перевірки не вимагає підключення до інтернету постійно, тільки іноді доведеться перевіряти статус і при необхідності оновлювати ключі.

За такою ж логікою, швидше за все, будуть працювати цифрові сертифікати і в Україні. За словами санітарного лікаря, Україні потрібно переймати кращі практики, щоб ідея не спрацювала навпаки – тобто, щоб не утворилося опір до вакцинації або недовіра до держави, яка впроваджує такі жорсткі заходи.

Ізраїльський лікар Борис Бриль не вважає, що подібні нововведення серйозно вплинуть на темпи вакцинації в Україні. «Я не вважаю, що це істотно вплине на темпи вакцинації. Хто хоче і так робить щеплення. В Ізраїлі люди не хотіли хворіти, тому робили щеплення, а не тому що їм потрібен був QR-код», – розповідає він.

Андрій Новак, голова Комітету економістів України говорить, що подібна ініціатива не обернеться збитками сфери обслуговування, а напередодні нової хвилі захворювання восени, навпаки допоможе бізнесу більш м'яко її пройти.

«Я не думаю, що це вдарить по деяких галузях економіки. Для сфери обслуговування це навпаки мінімізує ризики. Ми пам'ятаємо жорсткі обмеження, коли все було повністю закрито. Ця ініціатива дозволить зробити так, щоб карантинні обмеження були набагато м'якші. Навіть якщо восени знову введуть локдаун, його режим буде менш жорстким, ніж попередні. В ініціативі ж не йдеться про заборону, у кого не буде QR-коду, швидше за все, повинні будуть пройти тест і спокійно відвідувати всі публічні місця», – говорить Новак.

Головний санітарний лікар визнав, що в такому рішенні треба ще буде «зберегти баланс між правами людини», тим більше, що певна частина українців не може отримати вакцину через медичні протипоказання, хоча доктор Бриль розповів УНН, що відсоток таких людей мінімальний.

«За станом здоров'я якраз всім можна вакцинуватися 99,9 % випадків. Не можна тільки тим, у кого алергія на компонент вакцини, тоді потрібно замінити іншою вакциною, або якщо є гостре захворювання прямо зараз, то почекати поки людина одужає. Що стосується прав людини, це смішно. Я не розумію, чому через це влаштовують якусь істеріку. Всі документи вже і так в електронному вигляді. Раніше були вакцинні книжки, тепер QR-коди, все проходить цифровізацію, що спрощує життя. Всі необхідні документи є в

смартфоні, хіба це проблема? При цьому вся ця інформація конфіденційна», – говорить Бриль.

Тетяна Печончик, керівниця центру прав людини «Zmina» каже, що в українців зараз є всі умови і доступ для вакцинації, тому дана ініціатива уряду не порушення прав людини, як і не порушення прав людини змушувати носити маску.

«Права людини це завжди про баланс. Тут йде мова про право на охорону здоров'я, право на життя і люди, які не щеплені, свідомо відмовляються від щеплень, можуть нести потенційну загрозу іншим людям. Є люди, які просто за медичними показаннями не можуть щепитися, це інше. Але якщо не досягти критичного відсотка людей, це мінімум 70 % вакцинованого суспільства, то це означає, що для частини населення залишається смертельна небезпека, таким чином їх право на життя підривається. Саме тому я не вважаю введення QR-коду порушення прав людини», – каже Печончик.

Незважаючи на те, що наявність QR-коду буде справою добровільною, невакцинованим українцям варто приготуватися до обмежень. **Глава парламентського комітету з питань здоров'я нації Михайло Радущкий** заявив, що в майбутньому влада буде змушена вводити обмеження для невакцинованих громадян.

«Ми в Україні не говоримо про обов'язкову вакцинацію, ніхто не має права змушувати людину робити цю процедуру. Але цілком справедливо вимагати, щоб роботу, яка передбачає контакт з великою кількістю людей, виконували вакциновані співробітники», – пояснив він (*Катерина Шумило Цифровізація епідемії: навіщо Україна планує ввести QR-коди вакцинації?* // <https://www.unn.com.ua/uk/news/1939069-tsifrovizatsiya-epidemiyi-navischo-ukrayina-planuye-vvesti-qr-kodi-vaktsinatsiyi>. – 2021. – 05.08).

Один из сооснователей Monobank, Олег Гороховский, на своей страничке в Facebook опубликовал открытое обращение к Национальному банку Украины с просьбой разрешить выпуск карты в Bitcoin.

Гороховский заявил, что это решение Национального банка Украины точно никак не повлияет на финансовую стабильность страны и не станет угрозой национальной безопасности. При этом он считает, что НБУ имеет возможность стать известным во всём мире «прогрессивным и адекватным регулятором».

«Нацбанк, миленький! Ну разреши уже нам выпустить карту в биткойнах. Нет там никаких рисков финансовой стабильности и угрозы национальной безопасности. Зуб даю! Есть только возможность прослыть инновационным, прогрессивным и адекватным регулятором, который умеет адаптироваться к запросам участников рынка и клиентов. Вот, смотрите, сколько клиентов присоединится к этой просьбе. Может, для вас тоже важно их мнение?!»

Ещё месяц назад Гороховский [анонсировал](#) интеграцию с криптобиржей, карты в биткойнах и «возможность просто, удобно и прозрачно покупать и продавать «биток». На тот момент сообщалось, что функции уже готовы, а Monobank ожидает согласования НБУ, при этом запуск нововведений планировали в августе. Хотя теперь уже неизвестно, случится ли это (*«Никаких рисков и угрозы национальной безопасности. Зуб даю!»*), – *Monobank просит НБУ разрешит выпуск карты в Bitcoin // <https://www.ixbt.com/news/2021/08/05/nikakih-riskov-i-ugrozy-nacionalnoj-bezopasnosti-zub-daju--monobank-prosit-nbu-razreshit-vypusk-karty-v-bitcoin.html>. – 2021. – 05.08).*

Уряд підтримав постанову, що дозволить брати участь у конкурсах проєктів громадських організацій та творчих спілок онлайн. Незабаром Мінцифра реалізує цю можливість на платформі електронної демократії ВзаємоДія.

Раніше треба було збирати, друкувати, зшивати та подавати на конкурс стоси паперів. Після цього телефонувати до держорганів або шукати інформацію про статус перебігу конкурсу на сайтах. Це ще один крок до режиму paperless, щоб людям не потрібно було особисто взаємодіяти з державними органами.

Що зміниться?

- конкурси різних органів влади будуть на одній платформі – ВзаємоДія;
- подання та відбір конкурсних заявок будуть повністю електронними;
- громадяни зможуть голосувати онлайн за визначення переможців проєктів;
- результати конкурсів можна буде відстежувати онлайн;
- база проведених конкурсів і ухвалених щодо них рішень з'явиться у відкритому доступі;
- процес підзвітності та розподілу бюджетних коштів буде прозорим.

«Ми створюємо зручні та прості інструменти е-демократії для українців. Для цього не просто відцифруємо те, що колись було офлайн, а комплексно покращуємо та спрощуємо процеси, щоб скористатися сервісами е-демократії було так само легко, як зробити замовлення в інтернеті», – зазначила **заступниця міністра цифрової трансформації Людмила Рабчинська**.

Більше про ВзаємоДію: <https://plan-vzaemo.dia.gov.ua> (*Громадські організації зможуть подаватися на конкурси проєктів онлайн // <https://thedigital.gov.ua/news/gromadski-organizatsii-zmozhut-podavatisya-na-konkursi-proektiv-onlayn>. – 2021. – 04.08).*

Кабінет Міністрів України схвалив проєкт постанови «Про реалізацію експериментального проєкту щодо спрощення умов для започаткування та провадження підприємницької діяльності». Це

дозволить почати власну справу, пов'язану, наприклад, із відкриттям ресторану, кафе, магазину або салону краси, в кілька кліків.

Щоб відкрити власний бізнес, сьогодні українцям доводиться витратити час і зусилля на отримання дозвільних документів, подання різних декларацій, відкриття банківських рахунків, отримання довідок тощо. У межах реалізації експериментального проекту «e-Підприємець» все це можна буде зробити за допомогою однієї заяви на порталі Дія. Швидко та комфортно, без жодних додаткових поїздок, черг та зборів документів.

Підприємець зможе:

- отримати державну реєстрацію фізичної особи-підприємця;
- створити товариство з обмеженою відповідальністю;
- зареєструватися як платник єдиного податку;
- отримати ліцензії, дозволи;
- подати декларацію тощо.

Мінцифра продовжує працювати над розвитком бізнесу та впроваджувати технологічні й інноваційні рішення як у сфері державного управління, так і для громадян. Ми швидко цифровізуємося та змінюємося, щоб зробити Україну найзручнішою країною у світі з погляду отримання послуг для громадян та бізнесу.

Проект реалізується спільно з Мінекономіки за підтримки EU4DigitalUA (*Відкрити ресторан, магазин, салон краси можна буде за однією заявою на порталі Дія // <https://thedigital.gov.ua/news/vidkriti-restoran-magazin-salon-kraasi-mozhna-bude-za-odnieyu-zayavoyu-na-portali-diya>. – 2021. – 04.08*).

Кіберфахівці Служби безпеки України (СБУ) завершили передачу Державного реєстру документів моряків до Міністерства інфраструктури України. Реєстр був під контролем сторонніх осіб, які використовували його для корупційних схем. Про це повідомили в пресслужбі СБУ.

Двом зловмисникам уже повідомлено про підозру. **Начальник управління департаменту кібербезпеки Ілля Вітюк** повідомив, що скоро «Електронний кабінет моряка» працюватиме в повному обсязі.

«Двом агентам – посередникам агентств, які займалися наймом моряків, повідомлено про підозру в одержанні неправомірної вигоди з метою подальшої передачі посадовцям Інспекції з питань підготовки та дипломування моряків. Наразі вирішується питання про притягнення до кримінальної відповідальності інших причетних осіб» (*СБУ повернула в Мінінфраструктури захоплені рейдерами Державний реєстр моряків // <https://mind.ua/news/20229464-sbu-povernula-v-mininfrastrukturi-zahopenij-rejderami-derzhavnij-reestr-moryakiv>. – 2021. – 03.08*).

Регіональні ініціативи

Депутати Київради затвердили основні напрями діяльності Постійної комісії Київської міської ради з питань цифрової трансформації та адміністративних послуг. Відповідне рішення на пленарному засіданні підтримали 103 депутати Київради.

«У столиці триває цифрова трансформація, багато адміністративних послуг надаються за допомогою електронних сервісів. Реалізуються міські проекти, які спрямовані на розвиток інформаційних ресурсів соціально-економічного значення, застосовуються інформаційні технології на всіх рівнях управлінської діяльності. Також реалізується концепція «міста у смартфоні», розвивається «Київ Цифровий». Завданням постійної комісії є створення сприятливих умов для реалізації повної цифрової трансформації Києва», – зазначила **депутатка Київської міської ради, заступниця голови Постійної комісії з питань цифрової трансформації та адміністративних послуг Ксенія Семенова**.

Депутатка додала, що Постійна комісія Київської міської ради з питань цифрової трансформації та адміністративних послуг визначає ***основні напрями своєї роботи з питань:***

- реалізації державної політики у сфері цифрової трансформації в місті Києві;
- реалізації міських проектів та завдань національної програми інформатизації;
- цифровізації, цифрового розвитку, цифрової економіки, цифрових інновацій та технологій, міських сервісів та послуг;
- стратегії цифровізації міста та розвиток концепції «Київ Цифровий»;
- розвитку цифрових навичок та цифрових прав громадян;
- відкритих даних, розвитку міських електронних інформаційних ресурсів та систем;
- розвитку ІТ індустрії та інноваційного підприємництва, забезпечення умов для створення технологічних та інноваційних парків, покращення інвестиційного клімату для залучення коштів у розвиток телекомунікаційних систем та технологій, інформатизації та електронного урядування;
- впровадження та розвитку інструментів електронної демократії та інструментів е-участі;
- функціонування міського центру кібербезпеки та захисту ІТ інфраструктур;
- надання електронних та адміністративних послуг, контроль за якістю їх надання;
- цифровізації міських сервісів, послуг та процедур, впровадження цифрових інструментів у структурних підрозділах Київської міської державної адміністрації, районних у Києві державних адміністрацій, а також

підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності територіальної громади Києва;

– розвитку сфери «відкритих даних», віртуальних активів, блокчейну та токенизації, електронних платежів, електронних гаманців, штучного інтелекту;

– інновацій у сфері цифрового підприємництва, розвитку екосистеми стартапів та інше (*Постійна комісія з питань цифрової трансформації та адміністративних послуг визначила основні напрями діяльності // https://kyivcity.gov.ua/news/postiyna_komisiya_z_pitan_tsifrovo_transformatsi_t_a_administrativnih_poslug_viznachila_osnovni_napryami_diyalnosti. – 2021. – 31.08).*

В Києве собираются перевести все классы школ на электронные журналы вместо бумажных.

Об этом сообщает «Вечірній Київ» с ссылкой на слова заместителя председателя КГГА Валентина Мондриевского во время Августовской педагогической онлайн-конференции.

«С начала прошлого учебного года мы решили отойти от бумажных версий классных журналов, поэтому с первого сентября все 1-4 классы школ столицы перешли на работу в системе «Электронный классный журнал». Сейчас в городе работают над полным переходом на работу в таком формате. Для этого нам необходимо обеспечить подключение к интернету в каждом кабинете всех учреждений общего среднего образования», – рассказал Валентин Мондриевский.

По его словам, *школы Киева уже не один год работают с различными электронными ресурсами, которые представлены в Украине. Они полностью готовы к новым реалиям, а город делает все возможное для улучшения учебной системы в условиях пандемии.*

«Совместно с ТРК «Киев», Институтом последипломного образования Киевского университета имени Бориса Гринченко и педагогами столицы мы первые в Украине создали мощный проект «Открытый урок». Сейчас отснято более 400 телеуроков, которые используют школьники и учителя со всей Украины. Во время тотального карантина, в марте 2020-го, мы имели быстро отреагировать на новые вызовы, быть мобильными и причудливыми. Именно педагоги Киева были первыми, кто вошел в классных кабинетов с экранов телевизоров», – отметил Валентин Мондриевский.

Он добавил, что первые выпуски появились в середине марта 2020 года. А самый урок – история Украины – набрал до сих пор набирает рекордное количество просмотров. Также, по информации телеканала «Киев», в проект приняли участие более 150 преподавателей. А в этом году начали охватывать и программу средней школы

«Уроки продолжают снимать до сих пор. Их можно посмотреть в эфире телеканала «Киев», а также на Youtube-канале. Это проект, о котором говорили везде, и я горжусь, что именно педагоги Киева задают темп

розвиття для всіх регіонів України», – підкреснув Валентин Мондрієвський (*Цифровизация продолжается: школы Киева хотят перевести на электронные журналы // <https://www.44.ua/news/3193108/cifrovizacia-prodolzaetsa-skoly-kieva-hotat-perevesti-na-elektronnye-zurnaly>. – 2021. – 30.08*).

30 серпня, на багатьох станціях київського метрополітену утворилися величезні черги. Це сталося через збій системи електронного квитка. Зокрема, додаток «Цифровий Київ» ввечері надсилає такі повідомлення:

Пасажири також скаржаться, що не можуть поповнити транспортні картки і придбати разові поїздки. Про це повідомляють користувачі в мережі.

Люди скаржаться на те, що натовпи зібралися на станціях «Либідська», «Почайна», «Академмістечко», «Контрактова площа», «Лівобережна» і «Мінська».

Судячи з усього, проблема спостерігається на всіх станціях метро. Ще сьогодні вдень київський метрополітен попереджав, що стався збій системи, але вже все полагодили. Але як виявилось, це не так.

Зазначимо, що ввечері 30 серпня Київ знову накрила гроза.

Із 1 липня у наземному транспорті Києва вже немає кондукторів, які продають квитки на проїзд в тролейбусах, трамваях і автобусах.

Як відомо, на сайті КМДА оприлюднили розпорядження, згідно з яким е-квитки повинні будуть запрацювати на всіх маршрутах громадського транспорту в Києві до 1 січня 2023 року.

Зараз е-квиток працює в метро і транспорті «Київпаstrансу» (трамваї, тролейбуси, великі автобуси). За попереднім розпорядженням КМДА, система мала запрацювати в маршрутках до 1 липня 2021-го.

Також до кінця 2022 року відклали дослідницьку експлуатацію автоматизованої системи обліку оплати проїзду. Спочатку цей етап повинні були завершити до 30 жовтня 2019 року. До кінця 2022 року відклали і видачу студентських та учнівських квитків, які є носіями електронного квитка (*Збій у «цифровому Києві»: у годину пік в метро утворилися натовпи // <https://glavcom.ua/kyiv/news/zbiy-u-cifrovomu-kijevi-u-godinu-pik-v-metro-utvorilisya-natovpi-779497.html>. – 2021. – 30.08*).

У межах національного проєкту [Дія.Цифрова освіта](#) продовжується масштабна комп'ютеризація сільських бібліотек на території України, що дає поштовх для розвитку громад. Це нові послуги, сервіси, модернізація бібліотечного простору та створення місця для активного спілкування в громаді.

10 серпня 2021 року на базі Луганської обласної універсальної наукової бібліотеки (м. Старобільськ) відбулося офіційне передання 150 одиниць комп'ютерної техніки сільським бібліотекам територіальних громад Луганщини.

Відтепер ще 75 сільських бібліотек Луганщини зможуть перетворитися на сучасні хаби цифрової освіти.

Це частина масштабного національного проекту з передання 5000 комп'ютерів бібліотекам на території України.

На реалізацію проекту не витрачаються кошти державного бюджету. Це стало можливим завдяки переданню техніки партнером – Favbet Foundation. Також партнерами є Офіс Президента України, Українська бібліотечна асоціація, Асоціація розвитку туризму.

Заступник Міністра цифрової трансформації з питань євроінтеграції Валерія Іонан підкреслила, що завдяки проекту Дія.Цифрова освіта сільські бібліотеки Луганщини стануть платформою для безоплатної цифрової освіти, куди кожен зможе завітати та навчатися цифрової грамотності в захопливому форматі освітніх серіалів.

Маріанна Ковеня, куратор проєктів Благодійного фонду Favbet Foundation: «Сьогодні в нас невеликий ювілей, адже Луганщина – вже десята область, бібліотеки якої ми комп'ютеризували. 75 бібліотек сьогодні зробили перший крок до перетворення на хаби цифрової освіти, близько 50 000 відвідувачів цих бібліотек отримали доступ до безкоштовних цифрових знань».

Фазіль Аскеров, голова правління Асоціації розвитку туризму: «Важливо в сучасному світі забезпечити доступ до знань, інформації та сервісів усім громадянам України – незалежно від віку та місця проживання. Передання комп'ютерів до сільських бібліотек – це підтримка вітчизняного бізнесу та державних програм у сфері цифровізації. Для нас було принципово важливо, щоб бібліотеки Луганської і Донецької областей отримали свою частку турботи та уваги».

Оксана Бруй, президентка Всеукраїнської громадської організації «Українська бібліотечна асоціація»: «Те, що комп'ютери передали в бібліотеки територіальних громад Луганської області, має особливе значення. Адже люди, які живуть практично у прифронтній зоні, повинні мати ті ж можливості, які є в будь-якому великому місті, – вільний доступ до інтернету, користуватися цифровими послугами, освоювати нові цифрові навички» (*Мінцифра цифровізує бібліотеки Луганщини: передали 150 комп'ютерів // <https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-tsifrovizue-biblioteki-luganshchini-peredali-150-kompyuteriv>. – 2021. – 10.08*).

Експертний погляд

Койт Пуусаг, міжнародний експерт з питань ІТ Програми ЄС з підтримки управління державними фінансами (EU4PFM):

Як цифровізація державних послуг в Україні торкнулася фінансового сектору і що зміниться у найближчі два роки.

Процеси сучасного управління державними фінансами постійно розвиваються і змінюються.

Іноді це пов'язано зі змінами у законодавстві, іноді – із загальним підходом в основній методології та врахуванням прийнятої найкращої практики, які постійно розвиваються.

Так, ще зовсім нещодавно більшість урядів базували свої державні фінанси на методології бухгалтерського обліку на основі готівки, тоді як зараз як стандарт для управління державними фінансами використовується метод нарахувань, що призвело до повного перегляду найкращих практик.

ЄС був рішучим прихильником модернізації сфери управління державними фінансами у своїх країнах-членах, а також у країнах, які прагнуть приєднатися до ЄС у майбутньому. Цей процес прискорився з 2004 року, відколи почалося активне розширення ЄС.

Подібні реформи вже були проведені в більшості сусідніх країн – Румунія, Угорщина, Словаччина отримали в цьому підтримку від ЄС.

Тепер Україна, переймаючи досвід інших країн, прагне спільно з Європейським Союзом працювати над зміною своєї системи управління державними фінансами.

Допомога Україні від ЄС

Для практичної допомоги Україні в реформуванні УДФ було створено спеціальну **Програму ЄС з підтримки управління державними фінансами в Україні (EU4PFM)**, яка стартувала у 2019 році.

Допомога (технічна, експертна) спрямована на покращення надання державних послуг та ділового клімату в Україні. Вона надається Міністерству фінансів та ще трьом організаціям-партнерам, які перебувають у сфері його управління, – Держмитслужбі, Державній податковій службі, Рахунковій палаті.

Конкретні цілі Програми полягають у підтримці розвитку сучасної та ефективної системи збору доходів та підтримці згідних установ УДФ (управління державними фінансами) для підвищення їх організаційних можливостей. Програма EU4PFM є частиною екосистеми реформи УДФ.

Наразі Уряд перебуває у процесі створення та прийняття нової Стратегії УДФ на 2021-2024 роки, яка визначає як результати, яких необхідно досягти в найближчі роки, так і засоби, методології й ресурси для їх досягнення.

Реформа УДФ має низку складових: необхідно реформувати законодавство, вдосконалити методології, модернізувати бізнес-процеси, виконати взяті міжнародні зобов'язання.

Інформаційні технології надають інструменти для ефективного впровадження реформ. Розуміючи важливість інформаційних технологій, EU4PFM приділяє особливу увагу підтримці України в розробці та впровадженні сучасних ІТ рішень, – щоб допомогти Україні досягти результатів, визначених у стратегії УДФ та у міжнародних зобов'язаннях.

Програма EU4PFM активно допомагала партнерським інституціям у розробці таких ІТ стратегій, – як для всієї екосистеми УДФ в цілому (рамковою тут є ІТ стратегія Міністерства фінансів), так і, відповідно до неї, індивідуальних стратегій для кожної організації-партнера: Держмитслужби, Державної податкової служби, Рахункової палати.

Вектори, досягнення та плани

Важливо відзначити, що конкретні цілі та відповідні потреби в ІТ варіюються від організації до організації, однак певні *тенденції розвитку ІТ* є універсальними та загальними для всієї сфери УДФ.

1. Цифрове самообслуговування замість бюрократії

Завдяки революції, що триває у сфері цифровізації, ІТ можна використовувати як засіб, щоб зменшити кількість документів та спростити процедури, прискорити надання послуг, а також отримувати послуг у будь-який час з будь-якого місця, – словом, скоротити час на взаємодію з державою.

Ми допомагаємо створювати та розвивати інструменти самообслуговування для отримання послуг громадянами та бізнесом.

Наразі Програма підтримує ряд заходів, пов'язаних зі спрощенням процедур та покращенням якості послуг для громадян завдяки цифровізації цих сервісів.

Так, за підтримки Програми буде модернізовано контакт-центр Державної податкової служби, а оновлений веб-сайт буде діяти як портал для платників податків, що дозволить їм переглядати найновішу інформацію та отримувати доступ до необхідних послуг. Щодо Державної митної служби, користувачі можуть вводити декларації NCTS за допомогою нового [Порталу](#) трейдера.

2. «Цифрова» боротьба з корупцією та тіньовою економікою

Як і в кожній країні та економіці, ІТ інструменти дедалі більше забезпечують державу засобами боротьби з потенційною внутрішньою та зовнішньою корупцією та іншими незаконними діями.

ІТ інструменти також допомагають мінімізувати людський фактор – безпосередню взаємодію зі службовцями та залучення їх до процесу, що зменшує ризик людських помилок або спроб навмисної корупції.

Такі інструменти допомагають спростити отримання послуг громадянами та бізнесом, а також збільшити доходи держави та зменшити частку сірої економіки.

Зокрема, ІТ платформи для управління ризиками впроваджуються для виявлення підозрілих транзакцій та діяльності у сфері управління фінансами.

Державна митна служба перебуває у процесі впровадження нової, автоматизованої платформи управління ризиками, розробленої за допомогою EU4PFM.

Програма надає підтримку для впровадження електронного аудиту Державною податковою службою, а для а Рахункової палати України буде розроблено платформу, що охоплює функцію аудиту.

Для Державної митної служби розроблено платформу Митного аудиту, яка допоможе відстежувати кроки після митного оформлення, а також гарантувати, що декларовані товари використовуються для тих цілей, які було задекларовано.

Дії після оформлення включають перевірку систем трейдера, бухгалтерського обліку та інших ділових записів та приміщень для перевірки відповідності інформації, поданої у митних деклараціях.

Результати діяльності з розмитнення можуть бути використані як вихідні дані для автоматизованої системи управління ризиками та подальшої роботи, дозволяючи Митній службі забезпечити більшу прозорість та зменшити ризики, пов'язані з корупцією.

3. Інтеграція до міжнародної екосистеми УДФ та виконання міжнародних зобов'язань

Реформа УДФ передбачає запровадження змін, необхідних для того, щоб стати повноправним членом глобальної екосистеми УДФ, – зокрема, виконання міжнародних зобов'язань. У деяких випадках роль ІТ тут є допоміжною, але в багатьох випадках – обов'язковою.

Серед найбільш показових прикладів, які впроваджуються Держмитслужбою та Податковою службою за підтримки EU4PFM, – застосування NCTS (Нова комп'ютеризована транзитна система).

Її використання є обов'язковим для приєднання України до Конвенції про процедуру спільного транзиту, що спрощує загальноєвропейський транзит товарів та впроваджує автоматичний обмін податковою інформацією за стандартами СbС і CRS.

Це дозволить протидіяти розмиванню податкової бази транснаціональними компаніями та усуне можливості приховувати доходи окремих платників податків у фінансових установах інших країн.

Для Державної митної служби буде розроблено платформу, що охоплює функціональні можливості, необхідні для доступу до фази 5 NCTS, що дозволить Україні виконати взяті зобов'язання щодо приєднання до наступної фази Конвенції.

4. Автоматизація замість ручної праці

Найбільш традиційною вигодою, що зазвичай очікується від будь-якого розвитку ІТ, є підвищення ефективності процесів.

Іншими словами, очікується, що ІТ рішення допоможуть пришвидшити час обслуговування та використовувати людські ресурси не для «перекладання паперів», а для діяльності з більшою доданою вартістю.

Крім того, автоматизація дозволить економити гроші та уникати людських помилок і потенційної корупції, що, врешті-решт, призводить до більш оптимального витрачання фінансових та нефінансових ресурсів для створення вищої доданої вартості.

Хорошим прикладом такої автоматизації процесів є Державна податкова служба, де вже був розроблений та впроваджений Єдиний податковий рахунок.

На основі законодавства, система автоматично приймає рішення про порядок покриття податкових зобов'язань, і платники податків сплачують їх на єдиний податковий рахунок – замість сплати різних податків на різні рахунки. Уже понад 2000 платників податків вирішили скористатися цим функціоналом.

5. Відкритий доступ до даних для громадян

Трапляються випадки, коли доступ до даних, що стосуються державних фінансів, обмежений державними службовцями.

Проте, оскільки громадяни забезпечують основне джерело державних доходів, вони мають право знати, як витрачаються їхні податки. Розгортання ІТ систем є інструментом, який дозволяє надати доступ громадянам до цієї інформації, у тому числі і з забезпеченням можливостей для аналітики. EU4PFM уже допомогла впровадити партнерам ряд ІТ інструментів для підвищення прозорості інформації.

Зокрема, Держмитслужбі було надано допомогу у створенні [платформи](#) бізнес-аналітики для внутрішніх та зовнішніх користувачів, що містить інформацію про зовнішньоекономічну діяльність України за ключовими показниками та аналітичні інструменти, новий [веб-портал](#), інтерактивні карти послуг митниці, [калькулятор](#) митної вартості авто.

І ще про планування

Управління державними фінансами пов'язане не тільки з мобілізацією доходів (про що переважно йшлося вище), а й з оптимізацією видатків та модернізацією бюджетного процесу.

Тут необхідні гнучкі системи для планування бюджетів (як на місцевому, так і на національному рівні) та для подальшого контролю за фактичними видатками. І тут також мають бути використані ІТ рішення.

Спільно з партнерами, Програма готова допомогти Міністерству фінансів у модернізації сфер планування та контролю витрат. Так, уже заплановано спільно з Міністерством фінансів розробити платформу рішень, яка охоплює вимоги до планування державного бюджету.

Таке рішення забезпечить прозоре середовище для повного контролю за процесом створення бюджету, що дозволить контролювано вводити всі бюджетні організації. В результаті Державний бюджет консолідується, формується та затверджується з урахуванням стратегічних цілей та завдань Уряду на наступний бюджетний цикл.

Чому реформа незворотна

Реформування сфери управління державними фінансами – це процес, а не одномоментна подія.

Реформа може мати встановлену дату початку, але не може (і не повинна) мати встановленої дати завершення. Тим більше зараз, коли більшість реформ так чи інакше пов'язані із застосуванням ІТ рішень, які надшвидко удосконалюються.

Зрозуміло, що реформа УДФ (та пов'язана з нею ІТ реформа) в Україні набагато триваліша, ніж Програма EU4PFM. Також зрозуміло, що реформа УДФ незворотна. Хоч би тому, що світ ніколи не повернеться у «докомп'ютерну еру».

Однак ефективність реформи для України залежатиме від того, чи будуть активно розвиватися надалі вектори змін, які зараз ми підтримуємо спільно, а також від швидкості, з якою державні установи зможуть застосовувати нові й нові можливості ІТ технологій.

Ми впевнені, що за час своєї роботи Програма EU4PFM, спільно з міжнародними та національними партнерами, зробить свій внесок задля позитивних змін у соціально-економічний розвиток України (*Митниця і податкова: як цифровізація покращує сервіс // <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/08/31/677366>. – 2021. – 31.08*).

Сергій Макогон, генеральний директор ТОВ «Оператор ГТС України»:

Діджиталізація в «Операторі ГТС України» сприятиме досягненню основних стратегічних цілей: оптимізації витрат, ефективнішому використанню активів компанії, посиленню безпеки експлуатації ГТС та забезпеченню клієнтів якісними послугами з транспортування газу.

Надійність

Головна функція ГТС – забезпечити безперебійний транзит і транспортування газу всім учасникам ринку та кінцевим споживачам.

В умовах тривалої експлуатації відбувається фізичне «старіння» газопроводів і компресорних станцій. Забезпечення надійності системи, дотримання вимог промислової й екологічної безпеки виробничих об'єктів ГТС визначають необхідність планування та проведення діагностик і ремонту.

Усе це призводить до зростання експлуатаційних витрат, позначається на собівартості транспортування газу, а також спричиняє тимчасове зниження загальної продуктивності ГТС.

Саме тому необхідно максимально застосувати нову стратегію, яка передбачає планування технічного діагностування, обслуговування і ремонту (ТОіР) з урахуванням оптимізації ризиків і пріоритетів об'єктів в умовах лімітів витрат і відповідних вимог.

І саме тому у 2020 році «Оператор ГТС України» розпочав впровадження **Системи управління технічним станом і цілісністю (СУТСЦ)**.

В основі цієї системи математичні моделі розрахункового прогнозування показників технічного стану, надійності і техногенного ризику, що дозволяє формувати довгострокові програми заходів з діагностування та ремонту газопроводів, що забезпечують надійне та безпечне функціонування ГТС.

За рахунок підвищення точності прогнозу технічного стану та ризиків експлуатації об'єктів ГТС СУТСЦ дозволить підвищити ефективність прийняття технічних і управлінських рішень.

Зокрема цільового розподілу фінансування на підтримку необхідного технічного стану, виявлення найбільш «вразливих» ділянок за рівнем очікуваного прямого збитку від аварії і критичного зниження пропускної здатності ГТС.

Клієнтоорієнтованість

iPlatform – це серце оператора ГТС.

За допомогою цієї системи замовники послуг транспортування комунікують з Оператором: подають заявки на транспортування газу, надсилають торгові оповіщення та ін. Лише за 2020 рік понад 250 трейдерів подали більше 162 тис номінацій та торгових сповіщень в обсязі 59 млрд куб м.

Ця система здійснює всі обчислення за послуги транспортування газу, а також проводить розрахунки небалансів замовників відповідно до правил Кодексу ГТС.

Через iPlatform відбуваються всі номінації з імпорту та експорту газу, які в автоматичному режимі через протокол AS/4 узгоджуються із суміжними операторами ГТС. Система використовує двоетапну автентифікацію і електронний цифровий підпис, що гарантує безпеку для клієнтів.

iPlatform стабільно удосконалюється відповідно до правил роботи на ринку газу України.

Нещодавно ми виконали інтеграцію системи із системами біржових торгів «Української енергетичної біржі». А сьогодні працюємо над розробкою API-інтерфейсів для інтеграції з трейдинговими системами клієнтів. Плануємо завершити основну фазу впровадження до кінця року.

Економія та оперативність

SCADA – це очі, вуха та руки компанії.

Подібна система дозволяє не лише зібрати всю необхідну оперативну диспетчерську інформацію про стан ГТС (телеметрія), а й віддалено керувати елементами ГТС (телемеханіка).

Також ця система дозволяє автоматизувати процес планування й оптимізації режиму роботи ГТС з метою мінімізації витрат на транспортування газу.

У найближчих планах «Оператора ГТС України» впровадження SCADA системи, яка покриватиме всю інфраструктуру ГТС.

Очікується, що десятки різних диспетчерських систем «мігрують» в єдину систему, що дозволить підвищити керованість ГТС та знизити експлуатаційні ризики.

З досвіду наших європейських колег, це довготривалий процес, але перші результати очікуємо вже наступного року.

Ефективність

У 2022 році «Оператор ГТС України» планує перехід на нову версію ERP-системи SAP S/4HANA.

В Операторі ця система охоплює всі важливі процеси: HR, фінанси, закупки, виробництво, управління матеріальними потоками, реалізацію послуг, виробниче планування та технічне обслуговування обладнання.

Єдина ERP-система дозволяє створити в компанії єдине інформаційне середовище, що істотно полегшує процеси й оптимізує роботу підрозділів, керівництва і співробітників. Впровадження нової версії дозволить ефективніше розподіляти виробничі ресурси, покращити облік і приймати більш обґрунтовані управлінські рішення.

Крім того, з метою спрощення та підвищення ефективності роботи наших співробітників, які перебувають на віддалених об'єктах ГТС, планується впровадження системи «Мобільність для ТОРО (ТОiP)», що відповідає за комплекс операцій з підтримки працездатності та справності виробничого обладнання ГТС, його технічного обслуговування, своєчасного ремонту та заміни, організацію роботи мобільних співробітників і бригад, контроль продуктивності їх роботи.

Система дозволяє організацію єдиної технічної бази всього обладнання, управління закупівлями матеріалів і запчастин, підтримку аварійних запасів.

Згідно з дослідженнями аналітичних компаній таких як Forrester і Verdantix, організації, які інвестують в програмні комплекси та автоматизацію бізнес-процесів, спрямованих на обслуговування їхніх активів, демонструють кращу результативність.

Переваги включають збільшення технічної готовності обладнання на 5 – 20 %, зменшення витрат на технічне обслуговування від 10 до 40 %, зниження часу відгуку на обслуговування до 25 %, збільшення загальної ефективності обладнання від 20 до 30 %.

Також до кінця року в рамках повної відмови від паперових носіїв плануємо впровадження системи електронного документообігу із клієнтами і постачальниками.

Для внутрішньої кореспонденції Оператор відмовився від паперового документообігу майже на початку своєї роботи. Це дозволило значно спростити бізнес-процеси і скоротити час на узгодження документів.

Безпека

У процесі діджиталізації Оператор ГТС не забуває і про кібербезпеку.

Як показав нещодавній сумний досвід США, крім технологічних ризиків оператори газотранспортних систем мають враховувати ризики хакерських атак.

Ми серйозно ставимося до цього питання, і тому, за підтримки USAID, виконується проект модернізації системи захисту від кіберзагроз. За його результатами Оператор планує отримати сертифікацію ISO 27001.

Наше майбутнє ми бачимо в Industry 4.0, де головну роль відіграватимуть алгоритми штучного інтелекту (AI), технології інтернету речей (IoT) та прогнозової аналітики (Predictive Maintenance).

У мережі з датчиків, електроніки, роутерів і контролерів відбуватиметься скоординований обмін даними, їх збір і подальший аналіз за алгоритмами штучного інтелекту (AI).

Потім ці дані трансформуються у прогнози щодо стану інфраструктури ГТС, які дозволять запобігти поломкам, аваріям. Відповідно заощадити час, ресурси та кошти компанії (*Як впровадження ІТ-систем покращить роботу української ГТС* // <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/08/6/676643>. – 2021. – 06.08).

Михайло Федоров, міністр цифрової трансформації України:

В Україні на сьогодні понад 350 державних реєстрів. Їхнє утримання коштує сотні мільйонів гривень на рік. Проте єдиних правил та стандартів для створення та функціонування держреєстрів досі немає.

У більшості з них інформація дублюється, в інших вже давно не оновлюється. Деякі існують взагалі у вигляді Excel-таблиць або в google-документах. Про захищеність реєстрів у такому випадку складно говорити. А про інформаційну взаємодію – тим більше.

Через це державні реєстри часто стають причиною та місцем для корупції. Нещодавно працівники кібервідділу СБУ у співпраці з Мінінфраструктури викрили велику корупційну схему з держреєстром документів моряків. Обсяг хабарів становив 150 млн дол на рік.

Як це сталося

Реєстр знаходився під контролем приватних осіб, які були в змові з працівниками Державної служби морського та річкового транспорту та Інспекції з питань підготовки та дипломування моряків.

Морякам не давали можливості пройти тестування в особистому кабінеті самостійно, створюючи штучні перешкоди. Наприклад, затримували сертифікати кваліфікації або ж псували результати тестування.

Щоб отримати документи, треба було звернутися до посередників, які володіли реєстром. Вони вносили всі необхідні дані в базу, а потім видавали позитивний результат тестування та підтвердження кваліфікації. При цьому, моряк не проходив ні навчальних курсів, ні медогляду.

Коштувала така «послуга» від 3 до 8 тис дол в залежності від звання.

Така ситуація не єдина з українськими реєстрами. Минулого року Мінцифра так само повернула в Україну будівельний реєстр ДАБІ. Це був один із найбільш зухвалих прикладів відвертої корупції в Україні.

Він існував з 2010 року, але найцікавіше, що він свого часу так і не був переданий на баланс ДАБІ. Система всі ці роки знаходилася за межами України. Тому усі кримінальні справи, які ініціювалися через цей реєстр, завжди заходили в глухий кут.

Будівництво на межі колапсу: Чому найбільш корумпований орган країни досі працює

ДАБІ 10 років реєстрували офіційні дозволи і сертифікати в системі. Цей реєстр був повністю підконтрольний приватним структурам, які могли робити все, що завгодно. Дані могли вноситися за будь-яке число, документи можна було змінити або отримати дозвіл старою датою. Зокрема, ідентифікатор об'єкта будівництва був відсутній, що унеможливило відстеження будь-яких процесів.

Мінцифра повернула цей реєстр до України та спільно з проектом USAID/UK aid «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS» опублікували у форматі відкритих даних. А також створили новий будівельний реєстр, який є частиною Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва. Це допомогло боротьбі із корупційними схемами.

Реєстр документів моряків зараз Мінцифра та Мінінфраструктури також повертають у власність держави. Його оновлять та інтегрують з Єдиним державним демографічним реєстром, Єдиною державною електронною базою з питань освіти та порталом Дія. Цифровізація дозволить морякам без жодної корупції отримувати необхідні їм послуги.

У реєстрі можна буде знайти всю необхідну інформацію про моряка: від документів про освіту та кваліфікаційних документів до медичних сертифікатів та послужних книжок. Крім того, ведуться перемовини про закупівлю Crew Evaluation System 6.0 – всесвітньо визнаної системи комп'ютерного тестування моряків.

Це дозволить зробити процес оцінки кваліфікації більш прозорим та прибрати з нього людський фактор, корупцію та хабарі. Поступово також запусимо основні послуги для моряків на порталі Дія. Це буде зручно, швидко та доступно.

Чому реєстри в Україні зараз не ефективні

Так склалося, що кожний орган виконавчої влади має право створювати власні інформаційні системи. А за відсутності єдиних стандартів та вимог це створює певні проблеми.

Зокрема, складно інтегрувати різні реєстри між собою. Доступ до більшості базових реєстрів неконтрольований. Дані дублюються, адже реєстри не взаємодіють між собою.

Нещодавно команда Мінцифри та експерти проекту USAID/UK aid «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS»

провели велике дослідження ефективності роботи держреєстрів та проаналізували можливість корупційних ризиків.

Було знайдено чимало проблем. Зокрема, незахищений доступ до реєстрів – до частини даних можна потрапити за допомогою звичайних логіну та паролю.

Зміни, які вносяться у реєстри, не фіксуються. І виходить, що неможливо відстежити хто, коли і які дані вносив у реєстр.

Також відсутність взаємодії між реєстрами. Наприклад, тривалий час Пенсійний фонд не отримував дані про смерть пенсіонерів вчасно, і так з'явилися корупційні схеми з виплатами «мертвим душам».

Цю схему вдалося подолати завдяки автоматичному обміну даними між інформаційною системою Пенсійного фонду і реєстром ДРАЦС.

Як це виправити

Для вирішення цих питань ми запозичили та адаптували досвід наших колег із Естонії. Розвиваємо систему «Трембіта» – це державна система обміну даними. До якої вже підключено 43 державні електронні інформаційні ресурси. Поступово будуть підключені усі. Це дозволить створити ефективну системи взаємодії між ними.

У держорганів має бути можливість створювати одразу якісні реєстри. Цим питанням займаються CDTO (Chief Digital Transformation Officer), які зараз є у кожному міністерстві та поступово з'являються в ОДА та у містах. Вони працюють над тим, щоб покращувати стан вже існуючих реєстрів, переводити їх в електронний вигляд.

Важливо також посилити перевірку внесення даних в реєстри. Для цього необхідно ввести подвійну перевірку, яка визначить чи є внесені дані законними. Також треба розмежувати ролі користувачів в реєстрах відповідно до їх повноважень та функцій. Окрім цього, користувачам необхідно мати можливість контролювати власні дані з детальною історією перегляду.

Також ми вже розробили законопроект «Про публічні електронні реєстри», який вже ухвалили у першому читанні. Так, ми створимо єдині стандарти та вимоги до створення, обміну, зберігання, виправлення та формату даних. Це допоможе нам оптимізувати існуючі реєстри і не створювати нові.

Сьогодні безліч державних реєстрів, які накопичують однакові дані про людей. А найголовніше, що у більшості з них навіть не повинні міститися такі дані.

Проте якісних даних, інструментів взаємодії та команди недостатньо. Ще необхідно мати фундамент – платформу, на якій можна було б створювати систему державних реєстрів. Ми працюємо над цим майже рік – у нас є напрацювання щодо створення Платформи ведення державних реєстрів.

Перш за все, оновлені реєстри мають бути технічно зрозумілими для тих, хто буде з ними працювати. Не треба бути програмістом, щоб

налаштувати реєстр під необхідну задачу. Також реєстрам потрібна гнучкість: повинна існувати можливість розгорнути реєстр у «хмарі» чи в датацентрі державного органу та підключити його до «Трембіти». Для того, щоб об'єднати його з майбутніми реєстрами чи ІТ-системами.

Безпека реєстрів також важлива. Кожна зміна даних має бути затверджена за допомогою цифрового підпису, а дані та бекапи повинні шифруватися і передаватися такими ж каналами. Цим постійно займається команда Мінцифри.

Не можна сказати, що десь у світі процес побудови системи реєстрів вже завершено і все працює ідеально. Це постійний процес, який потребує постійної роботи та оновлення. Адже додаються нові реєстри, яких не існувало раніше, як наприклад, реєстр віртуальних активів, змінюються існуючі, стають непотрібними інші, переводяться у цифровий формат архівні.

Якісні дані в реєстрах – основа будь-якої держави. А ефективна взаємодія між ними – фундамент цифрової трансформації. Завдяки цьому ми можемо переводити документи в електронний вигляд та відображати їх у застосунку Дія. Створювати нові зручні онлайн послуги та сервіси. Реєстрація бізнесу, зміна місця проживання, подання податкових декларацій – майже для будь-яких послуг потрібні якісні держреєстри.

Чим більше послуг та процесів будуть перенесені в онлайн – тим прозорішою ставатиме система. Наше завдання – зменшити кількість реєстрів, прибрати неактуальні і зробити так, щоб вони обмінювалися даними між собою. Щоб вони працювали, як єдина система – надійна, сучасна та захищена. І Мінцифра поступово працює над тим, щоб навести лад у цьому хаосі (*Корупція в держреєстрах: як її подолати // <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2021/08/5/676592>. – 2021. – 05.08*).

Блоги та соціальні мережі

Николай Мельник, политический эксперт, эксперт аналитической группы «Левиафан»:

У липні Україну сколихнули гучні новини, щодо обшуків в Морській адміністрації та обшуках в Міністерстві інфраструктури. Пробуємо розібратись, що ж відбулось насправді

У липні Україну сколихнули гучні новини, щодо обшуків в Морській адміністрації та обшуках в Міністерстві інфраструктури. На брифінгу СБУ нам пояснили, що була знищена злочинна а схема, щодо захоплення «реєстрів моряків» приватними особами.

На брифінгу було заявлено про те, що СБУ вилучила з приватних рук і повернула державі сервера з базою даних моряків і програмне забезпечення, яке було закуплено Інспекцією з питань підготовки та дипломування моряків за бюджетні гроші.

Проте, по факту, база даних ніколи не перебувала в приватних руках, а розміщувалася за договором на серверах дата центру Гігаклауда, на потужностях якого до речі зберігаються бази даних багатьох державних структур, в тому числі додатку «ДІА».

А ось вилучене програмне забезпечення, яким користувалося Інспекція на цілком законних підставах відповідно до ліцензійного договору, є власністю приватної структури.

Тим не менш СБУ «повернула державі», програмний продукт, який самій державі не належить. Фактично, зробила рейдерське захоплення, розробленого приватною особою за власні гроші програмного продукту – предмета інтелектуальної власності, на який оформлено авторське право.

Якщо знову ж провести аналогію із серверами ДІА, то держава виділяє 5 млн.грн. на місяць приватній структурі, яка підтримує функціональну спроможність до використання державних баз даних. І СБУ точно так само, під тими самими підставами може прийти в Мінцифру і звинуватити Федорова у «передачі ДІІ в руки злочинців».

Тим не менш, що ми маємо зараз. Сервер за яким раніше <https://itcs.net.ua/> моряки отримували всі документи, які верифікувались через ІМО відновив роботу. У той же час Міністерство інфраструктури України його не визнає, але «у виняткових випадках інформація з неї використовується для верифікації документів моряків, які наразі перебувають у рейсах». І виникає логічне питання, тож якщо ця програма незаконна, то чому дані неї використовує держава, і чи не є тут складу злочину з боку Голови Морської адміністрації Віталія Кіндратіва та Міністра інфраструктури Олександра Кубракова.

У той же час, відповідно до листа Голови Морської адміністрації, єдиним державним електронним кабінетом моряка є <https://sea.e-transport.gov.ua>, але він не працює. І моряки стоять перед дуже цікавим вибором, або

користуватись офіційним е-кабінетом моряка, який не працює, або все ж користуватись старим е-кабінетом існування якого держава де-факто не заперечує.

Який взагалі статус в <https://itcs.net.ua/> якщо ним користуються і моряки і Морська адміністрація?

Як кваліфікувати дії СБУ і що ж врешті-решт і в кого вона, що забрала, що реєстри лягли і досі не можуть відновитись? І чи були взагалі правові підстави забирати програмне забезпечення в приватних осіб, і якщо ці особи вчинили злочин, то чому арештовані лише два посередника, які взагалі не мають відношення до теми реєстрів, а просто збирали мзду з моряків останні роки двадцять?

До речі про посередників: з запровадження е-кабінету моряка, в трубу вилетіла ціла каста посередників – «бігунки», які за суму від 200 до 1000 у.о. вирішували питання про прискорення і отримання робочих документів і паспортів моряка. На сьогоднішній день ця можливість для «бігунків» обрізана повністю. З впровадження е-кабінету моряка відразу після здачі іспиту в особистому кабінеті моряка з'являється офіційний робочий документ (визнаний ІМО) який може бути роздрукований в будь-який час і місці, зручному для моряка, так як процедура повністю автоматизована. Худо бідно, але тема з «бланками» по-трошку відходить у минуле. І це хоч і не великий, але позитив.

Зараз моряки продовжують бути в заручниках в боротьбі декількох груп впливу, які заробляли на них всю дорогу із першого дня незалежності, і я щиро сподіваюсь, що новий керівник Міністерства інфраструктури України Олександр Кубраков, хоч і не знищить корупцію цілковито, то хоча б прибере її від моряків. Адже як би я не переварював людей, які в більшості в гробу бачили ту Україну, але все ж вони громадяни моєї держави, які мають право на людське відношення до себе (*Моряки і держава в смартфоні // <https://blog.liga.net/user/nmelnik/article/41050>. – 2021. – 31.08*).

Міністерство цифрової трансформації України:

Мінцифра спільно з компанією [Support.ua](https://support.ua) запускає безоплатну комп'ютерну допомогу для вчителів.

Тепер учителі зможуть:

✅ налаштувати та підготувати комп'ютерне обладнання, проконсультувавшись із фахівцями

✅ отримати безоплатну комп'ютерну допомогу, із покроковим вирішенням проблем і порадами, впродовж всього навчального року

✅ проконсультуватися з експертами у Viber-чаті «Дія.Цифрова освіта – чат» щодо роботи комп'ютерного обладнання 🙌 https://vb.me/diia_osvita_chat

❓ Як учителям отримати комп'ютерну допомогу?

Необхідно зайти на портал 🙌 <https://education.support.ua> та залишити заявку.

Цифровізація освіти триває (<https://www.facebook.com/mintsyfra>. – 2021. – 30.08).

Міністерство цифрової трансформації України:

Послуги на Гіді для територіальних громад.

Плануєте набути статусу територіальної громади? Внести зміни до статуту? Чи потрібно отримати нове свідоцтво про державну реєстрацію статуту?

Для вашої зручності – добірка найнеобхідніших державних послуг для територіальних громад. 🍌

Територіальним громадам:

✅ Реєстрація статуту 🍌 <https://cutt.ly/WWurZ9V>

✅ Зміни до статуту 🍌 <https://cutt.ly/wWurVqD>

✅ Дублікат свідоцтва про державну реєстрацію статуту 🍌
<https://cutt.ly/WWurB23>

✅ Скасування реєстрації статуту 🍌 <https://cutt.ly/MWurM7T>

Територіальним громадам міста Києва:

✅ Реєстрація статуту 🍌 <https://cutt.ly/dWur5TL>

✅ Зміни до статуту 🍌 <https://cutt.ly/hWutwSG>

✅ Дублікат свідоцтва про державну реєстрацію статуту 🍌
<https://cutt.ly/bWutrcN>

✅ Скасування реєстрації статуту 🍌 <https://cutt.ly/WWutt0a>

🔍 Гід з держпослуг – єдиний портал з інформацією про всі держпослуги в Україні. Сьогодні українці можуть знайти на Гіді достовірну інформацію про те, як отримати понад 1800 послуг (<https://www.facebook.com/mintsyfra>. – 2021. – 30.08).

Тарас Тарасенко, народний депутат України, голова підкомітету з питань прав людини:

Наприкінці минулого тижня в Державній судовій адміністрації України радісно повідомили про те, що «розробку мобільного застосунку «ЄСуд» завершено!». Перші користувачі відверто кажуть, що додаток абсолютно не готовий до роботи.

А **заступник голови ДСАУ С.Чорнуцький** навіть розказав про історію виникнення назви: «Для тих, в кого виникають запитання, до назви мобільного застосунку «ЄСуд». Буква «є» в логотипі не має відношення до слова «електронний», а означає, що суд в смартфоні таки є, тобто ІСНУЄ. Назва взята по аналогії з назвою електронного сервісу «ЄМалятко». «ЄСуд», то наше малятко».

На жаль, ознайомившись детально із застосунком, мушу констатувати – малятко або від чужих батьків, або взагалі мертвонароджене.

Сам додаток вже доступний для скачування в AppStore та Google Play. За три дні завантажили трохи більше 1000 осіб (Андроїд) і майже стільки ж – користувачі Айфонів.

Перше, що потрібно знати: це НЕ повноцінний додаток, а лише «полегшена» версія доступу до веб-кабінету «Електронний суд». Причому настільки «полегшена», що користувачі прямо кажуть: зайти через браузер на тому ж смартфоні легше, швидше і зручніше!!!

Друге, сам додаток був готовий ще у лютому 2021 року (про це свідчить дата в інструкції для користувачів), але «народили» його лише в серпні. І за весь цей час «пологів» навіть не знайшлося людини, яка виправить у Інструкції відверті «ляпи» розробників (на кшталт, зазначено, що «панель сортування дозволяє вибрати один з чотирьох способів», але при цьому не зазначено жодного з них).

Й родзинка: застосунок – тільки для перегляду даних, без прав на зміну!

Що маємо в результаті? Жодного суб'єктивізму! Просто цитую *відгуки з соцмереж (мовою оригіналу)*:

- Додаток вилітає (crash app), коли користувач намагається подивитися створені заяви. Функціонал менший, ніж через браузер на смартфоні, сенсу від додатка поки не бачу.

- Дата народження відображається в профілі як «invalid date»

- Треба працювати над повідомленнями, пізно надходять

- Жах. Знову намагаються впарити старий додаток під новою назвою.

- Закриті справи не переміщуються в архів, а захламляють перелік

- Статус в усіх справах показується як «представник», навіть у тих справах, де беру участь особисто, без представника

- А кабінет судді не працює у додатку? Не можу змінити особистий на суддівський

- Де шукати код підтвердження при реєстрації в застосунку «ЄСуд»?

- Додаток абсолютно не готовий до роботи. Працює некоректно. Завантажені документи по справі не відкриваються – пише про відсутнє інтернет-з'єднання. Документи можна переглянути лише через браузер, і це зовсім не зручно. Додаток бестолковий, нефункціональний, практичної користі – мізер...

Феєрична й підтримка користувачів – за номером 044 492 70 10. Серйозно? Навіть поганенького Вайберу чи Телеграму не вдалось «прикрутити» в епоху цифровізації від ДСАУ?

Та й взагалі, що саме «підтримуватиме» офіційний ДП «Центр судових сервісів», якщо навіть інструкцію до додатку затверджували, не вони, а ПРООН та ТОВ «Флор 12 АППС»? Ймовірно, так сталося тому, що ПРООН – надали кошти, а «Флор 12 АППС» – виграла тендер на розробку (чи не виграла?). А чим тоді займалась ДСАУ? І на які потреби декілька місяців тому вимагали ще 8,2 млн грн?

Хоча, припускаємо, що гроші треба саме на серйозну «доробку» сервісу, бо ж наразі він ледь працює. Та це й не дивно, бо серед портфоліо розробників: «Створення мобільного додатка про шляхи активного туризму Львівщини»; додаток «Стежками Миколаївщини», AI Дерматолог та зручний голосовий калькулятор для Android пристроїв...

Здається, стежками судових справ вийшло трохи складніше блукати.
Що маємо у підсумку? Ідея хороша. Реалізація шкутильгає...
(*Мертвонароджене... То є-Суд чи його немає? //*
<https://blog.liga.net/user/ttarasenko/article/41026>. – 2021. – 30.08).

Міністерство цифрової трансформації України:

COVID-сертифікати в Дії, старт paperless та штучний інтелект в Україні.

Які були цифрові новини тижня? Дізнавайтесь у нашому дайджесті:
✓ Майже 300 тисяч українців отримали COVID-сертифікати в Дії та успішно протестували їх у ЄС

<https://www.facebook.com/mintsyfra/posts/4345169425536293>

✓ Електронні паспорти в Дії прирівняли до паперових

<https://www.facebook.com/mintsyfra/posts/4339302239456345>

✓ 23 серпня стартував режим «без паперів»

<https://www.facebook.com/mintsyfra/posts/4348345368552032>

✓ Спільно з Укроборонпромом розвиватимемо сферу штучного інтелекту в Україні

<https://www.facebook.com/mintsyfra/posts/4348478158538753>

(<https://www.facebook.com/mintsyfra>. – 2021. – 29.08).

Алла Смородина, адвокат Адвокатського об'єднання «Саєнко Харенко»:

25 липня 2021 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до статті 7 Закону України «Про захист прав споживачів» щодо гарантійних зобов'язань в електронному вигляді» №1603-ІХ.

Нові положення цього закону цікаві як для виробників і продавців технічно складних побутових товарів, які отримали право не долучати експлуатаційні документи (паспорт або будь-який інший документ, що додається до такого товару) у паперовій формі до товару, так і покупців, оскільки можуть надалі не накопичувати зайві паперові мануали на випадок «якщо щось піде не так» та виникне необхідність звернутись, наприклад, за гарантійним ремонтом.

Так, необхідно зауважити, що відтепер закон передбачає виконання гарантійних зобов'язань в електронному вигляді лише щодо технічно складних побутових товарів. Відповідно до п. 25-1 ст. 1 Закону України «Про захист прав споживачів», технічно складні побутові товари це – непродуктові товари широкого вжитку (прилади, машини, устаткування та інші), які супроводжуються експлуатаційними документами і на які встановлено гарантійний строк. До таких товарів належать, наприклад витяжки, кондиціонери, холодильники, морозильні камери, посудомийні машини (електричні), швейні машини, оверлоки, перфоратори, геймпади, джойстики, CD-плеєри, ігрові приставки тощо. Якщо тлумачити ч. 3 ст. 4 Закону України «Про захист прав споживачів» та пп.7-8

Постанови КМУ від 11.04.2002 №506 (про неї мова нижче), «експлуатаційну документацію» можна визначити як документацію на товар, в якій містяться правила його експлуатації, та яка надається виробником (продавцем, виконавцем). Варто погодитись, бо це впливає й з самого терміну.

Звертає на себе увагу, що законом запроваджується можливість надання суб'єктом господарювання споживачеві доступу до експлуатаційних документів в електронному вигляді на офіційному веб-сайті виробника. В такому разі, виробник повинен забезпечити можливість реєстрації придбаного товару на офіційному веб-сайті в установленому ним порядку. З цього випливає, що на офіційному веб-сайті виробника має бути (1) оприлюднено порядок реєстрації придбаного товару з метою отримання доступу до експлуатаційних документів в електронному вигляді; (2) запроваджено порядок реєстрації товару та верифікація споживача (створення електронного кабінету або направлення споживачеві на його електронну адресу експлуатаційних документів в електронному вигляді, тощо). Все вказане повинно бути українською мовою.

В той же час, на нашу думку, експлуатаційні документи (інструкція з використання) та інформація про гарантійні зобов'язання щодо певного товару мають розміщуватися на сайті у відкритому доступі.

Разом з цим, не визначено чітко, про якого саме «суб'єкта господарювання», який може надавати споживачеві доступ до експлуатаційних документів, тут йде мова (ч. 10 ст.7). На нашу думку, якщо під споживачем слід розуміти саме кінцевого споживача, то суб'єктом господарювання тут є та особа, яка безпосередньо продає споживачеві цей технічно складний побутовий товар. Це може бути як безпосередньо виробник (за термінологією закону, це – суб'єкт господарювання, який виробляє або імпортує товар) або продавець (інша особа, яка не виробляє і не імпортує товар). В такому разі виникає питання доступу представників такого суб'єкта господарювання до сайту виробника. Не викликає сумнівів, що зареєструвати на сайті можна лише оригінальний товар (оригінальний щодо особи виробника/ адреси виробництва/ підстав ввезення на територію іншої держави, іншими словами, реєстрація «сірого імпорту» буде неможливою). Однак, чи будуть встановлені виробником обмеження доступу до сайту виключно «офіційних дистриб'юторів»?

Тобто, повертаючись до положень закону, виробник може забезпечити можливість реєстрації, а саму реєстрацію товару на сайті може здійснювати продавець під час продажу товарів. На вимогу споживача продавець повинен надати експлуатаційні документи на технічно складні побутові товари в паперовому вигляді. На нашу думку, це означає, що на вимогу споживача продавець може зареєструвати товар та роздрукувати експлуатаційні документи з офіційного сайту виробника й передати споживачеві. Водночас, враховуючи, що не для всіх споживачів в Україні може бути зручним запропонований законом новий спосіб отримання експлуатаційних документів, поки невідомо, як на практиці буде реалізована ця норма.

Наразі чинний «Порядок гарантійного ремонту (обслуговування) або гарантійної заміни технічно складних побутових товарів», затверджений Постановою КМУ від 11.04.2002 №506, визначає, що під час продажу товару продавець зобов'язаний перевірити наявність експлуатаційних документів, у тому числі гарантійного талона та відривних талонів на гарантійне обслуговування; заповнити відповідні розділи гарантійного і відривного талонів на гарантійне обслуговування; видати споживачеві розрахунковий документ (квитанцію, товарний, касовий чек чи інший документ, що засвідчує факт купівлі товару) (п.15). З процитованої норми випливає, що Порядок передбачає паперову форму вказаних вище документів за умови їх належного заповнення та пред'явлення для отримання гарантійного ремонту. То чекаємо на внесення змін до цього порядку щодо фактичної реалізації положень Закону України «Про внесення змін до статті 7 Закону України «Про захист прав споживачів» щодо гарантійних зобов'язань в електронному вигляді» №1603-ІХ.

Особливу цікавість викликає реалізація нових положень закону щодо експлуатаційних документів в електронному вигляді для імпортерів товарів: наскільки іноземні виробники матимуть заінтересованість у запровадженні нового функціоналу на своєму сайті для українських споживачів? Чи є Україна таким ринком, для якого виробник погодиться переробити підхід щодо експлуатаційних документів, які наразі друкуються одночасно на декількох мовах та додаються до товару? Чи набуде широкого застосування запропонований механізм у продавців в Україні, особливо великих e-commerce?

Сподіваємось з часом отримати відповіді на ці питання та повернутись вже з аналізом практики застосування норм закону про надання експлуатаційних документів в електронному вигляді (*Е-гарантія? Щодо гарантійних зобов'язань виробника в електронному вигляді // <https://blog.liga.net/user/asmorodyna/article/41014>. – 2021. – 27.08*).

Андрій Миселюк, експерт, політолог, директор Інституту соціально-політичного проектування «Діалог»:

Тут вам не американские выборы, где компания Cambridge Analytica выудила личные данные миллионов избирателей через Facebook. На харьковских выборах свои особенности охоты за такими данными.

Харьковские выборы нового мэра – в разгаре. Их лидер, **и.о.харьковского мэра Игорь Терехов** при [поддержке](#) офиса Зеленского пытается избавиться от приставки «и.о.». И делает это с помощью масштабных «ковровых бомбардировок» на электоральных полях. Имеющийся у него, как у секретаря харьковского горсовета, административный ресурс позволяет действовать с таким размахом.

День города 23 августа, как я и [прогнозировал](#) полтора месяца назад, стал стартом активной фазы кампании по выборам нового мэра Харькова.

Наиболее активно действовал Терехов. Используя этот чрезвычайно популярный среди харьковчан праздник для того, чтобы закрепить своё реноме «завхоз Харькова – прямой продолжатель дела Кернеса».

Масштаб десятков мероприятий от Терехова, приуроченных к Дню города, впечатлил харьковчан. Начиная от серии торжественных открытий – зоопарка после многолетней реконструкции, смотровой площадки на крыше знаменитого Госпрома, памятной доски Кернесу на здании Харьковского горсовета, мостов, фонтанов... Продолжая превращением центральной улицы Сумской в пешеходную на этот день, многочисленными концертами и парадами, возможностями бесплатно покататься на ретро-трамвае (который, к слову, чуть поехал – и сошёл с рельсов).

Начав со Дня города, Терехов запустил серию регулярных предвыборных «малых (и немалых тоже) добрых дел». Например, на встрече с жителями Индустриального района Терехов лично поручил, чтобы возле станции метро «Индустриальная» были закрыты все «наливайки», прекращена несанкционированная торговля, а рынок – благоустроен. Или открытия этим кандидатом в мэры спорткомплекса в харьковском лицее 141. Пул лояльных Терехову СМИ города подробно и регулярно все эти события освещают.

Впрочем, как ни крути, все эти частности в той или иной степени характерны и для предыдущих харьковских выборов и для других избирательных кампаний. Но все они уступают одной мега-идее предвыборного штаба Терехова под названием «Карту харьковчанина – каждому харьковчанину».

О запуске этого проекта Игорь Терехов сообщил в начале июня на заседании исполкома Харьковского горсовета. И после практического запуска 15 июля этого проекта в городе идёт масштабная кампания, убеждающая всех харьковчан присоединиться к «карточной» инициативе городской власти. «Пользуясь «Картой харьковчанина», каждый человек сможет экономить примерно одну тысячу гривен в месяц, что в нынешних социально-экономических условиях является неплохой экономией для семейного бюджета», – уверяет Терехов.

Выдавать карточку харьковчанина начнут аккуратно в разгар избирательной кампании – начиная со следующего месяца.

Харьковчан с начала проекта постоянно информируют, что обладателям «Карты харьковчанина» будут предоставляться скидки в некоторых супермаркетах, коммунальных аптеках и на заправках, а также бесплатный вход в Харьковский зоопарк. «Перечень опций на данный момент формируется», – расплывчато сообщали кураторы идеи. На протяжении июля-августа к проекту также присоединились некоторые производители молочной и мясной продукции, хлебобулочных изделий, компании, которые предоставляют медицинские услуги, кофейни.

Да и круг получателей карты с момента старта проекта расширили. В отличие от аналогичного проекта «Карта киевлянина», которая уже не первый

год успешно работает в столице. И которую имеют право получить лишь чётко определенные категории киевлян.

В Харькове с самого начала запланировали карту выдавать ВСЕМ, кто зарегистрирован в Харькове. Но потом решили ещё расширить число карточных счастливиц. Недавно руководитель КУ «Офис реформ Харькова» Павел Столбовой, который курирует этот проект, уточнил: получить карточку смогут не только обладатели харьковской прописки, но и все, кто официально трудоустроен в городе, независимо от места регистрации проживания.

И тут, наконец, самое интересное: *те, кто согласятся на получение «Карточки харьковчанина» обязаны будут заполнить обширную анкету*, предоставив о себе городским властям очень подробную информацию. А именно:

- фамилию, имя и отчество;
- дату рождения;
- место рождения (страна, область, район и населенный пункт);
- паспортные данные (паспорт или ID-карта, номер и кем выдан);
- регистрационный номер учетной карточки плательщика налогов (при наличии);
- номер телефона;
- желаемый способ коммуникации (Viber, Telegram, e-mail, телефонный звонок);
- адрес электронной почты;
- адрес регистрации (страна, область, район, населенный пункт, улица, дом, корпус, квартира, комната);
- фактический адрес проживания (может не совпадать с местом регистрации);
- для чего нужна карточка харьковчанина (оплата проезда, социальная цена на товары в магазинах города и так далее);
- какие еще услуги и сервисы хотели бы получить с помощью карточки харьковчанина;
- как хотите получить карточку харьковчанина (лично в Центре предоставления административных услуг, лично от курьера по месту жительства и так далее);
- социальный статус (постоянное место работы, работа время от времени, пенсионер, отпуск по уходу за ребенком и так далее).

Это вам не история с Cambridge Analytica. Когда на выборах президента США в 2016 году сведения о миллионах пользователей соцсети Фейсбук оказались у компании Cambridge Analytica без их ведома. Это Kharkov Analytica. Где тысячи будущих пользователей «Карты харьковчанина» сами, добровольно и с охотой, предоставляют в разгар выборов одному из предвыборных штабов бесценные личные данные о себе (*Kharkov Analytica // <https://blog.liga.net/user/amiselyuk/article/40993>. – 2021. – 27.08*).

Владислав Запорожченко, фінансист, банківський спеціаліст, fintech-експерт:

Практически синхронно в Конгресс США были внесены законопроекты о регулировании криптовалют, а финансовые регуляторы Китая заблокировали функционирование Beijing Tongdao Cultural Development Co., Ltd.

Грозит ли это по-настоящему серьёзными последствиями для мировой индустрии криптовалют или же ужесточение со стороны официальных властей ключевых сверхдержав политики в отношении криптовалют наоборот станет для быстроразвивающейся мультимиллиардной индустрии толчком к новым эволюционным процессам?!

Что не так с американскими законопроектами о регулировании криптовалют

Внесенный в Палату Конгресса США конгрессменом Доном Бейером законопроект о регулировании криптовалют, в частности, предлагает создать базу для госрегулирования криптовалютных операций и стейблкоинов. ФРС также получит новые инструменты контроля, среди которых особо стоит отметить запрет стейблкоинов и исключительная возможность выпуска цифрового доллара.

Впрочем, одним этим законопроектом наступление на отрасль в США не ограничилось. 28 июля американскими сенаторами был согласован двухпартийный законопроект об обновлении инфраструктуры, предусматривающий введение жёсткой налоговой отчетности для игроков криптовалютной индустрии. Таким образом федеральный бюджет США намерен пополниться на \$ 29 млрд. Ведущие эксперты индустрии, среди которых были юрист Джейк Червински, Кристин Смит и Нирадж Агравал, резко раскритиковали законопроект как тормозящий инновационные процессы и в целом рассчитанный на уничтожение отрасли и маргинализацию брокеров, осуществляющих сделки с криптовалютами.

Данные законопроекты четко укладываются в политику двух последних американских администраций Белого Дома влиять на рынок криптовалют, включая попытки его обвала и влияние на курсы. Однако стоит помнить о сильном лобби индустрии, которое все-таки не позволяет закрутить гайки индустрии в лучших традициях авторитарных режимов, несмотря на желания американских политиков. Соседняя Канада также является безопасной зоной для криптовалютной индустрии, давно став ее мощнейшим игроком.

Как Китай начал горячую войну с криптовалютами

Даже в условиях закрытой внутренней финансовой экосистемы КНР с мая текущего года начал массированные атаки на индустрию криптовалют, введя тотальный запрет для финучреждений на любые операции с криптоактивами. Июнь отметился волной широкомасштабных арестов людей, даже боком связанных с криптовалютами, а Weibo и вовсе ввел блокировку любых записей по поводу цифровых активов. Июль стал чёрным днем для

китайских майнеров: свыше 50 % из них полностью прекратили любые операции с криптоактивами.

К августу выживших не оказалось вовсе.

А что дальше?

Безусловно, стоит прекратить панические настроения, которые лишь подыгрывают финансовым регуляторам КНР и США. По-прежнему флагманами мировой индустрии криптовалют являются Швейцария и Эстония (хотя последняя и с оговорками, касающимися опции открытия текущих счетов на криптобиржах).

Однако действия американской администрации, само собой, направлены не только на внутренний рынок, но и на внешний. Действия американского Конгресса и ключевых регуляторов в отношении криптовалют ставят в зависимое положение государства, тесно связанные с США (а таких в нынешнем глобализированном мире предостаточно), которые пока по тем или иным объективным причинам еще не в полной мере сформировали свое видение контроля криптоактивов, и речь идет в том числе и об Украине. Мировая банковская система, работающая с долларовыми активами и системой SWIFT, получила вполне конкретные сигналы о старте системных проверок и санкционных мер со стороны американских финрегуляторов и Минюста США в случае осуществления любых масштабных операций с криптоактивами.

В то же самое время новая цифровая реальность все плотнее укрепляет свои позиции, вопреки репрессивным действиям США и Китая, который, вполне вероятно, сам ещё не готов к сосуществованию с криптовалютной индустрией. Запретительные меры тем более выглядят бессмысленными на фоне нового роста биткойна в течении последних трех месяцев, не говоря о статистике его роста с января текущего года. Рано или поздно, но США и Китаю придется сменить репрессивную политику в отношении криптовалют на политику умиротворения, т.е. легализации, а значит продолжение следует.

Что в итоге

Летний сезон отметился одновременным наступлением американской и китайской администраций на рынок криптовалют. Запретительные по сути законопроекты, блокировка и аресты встряхнули мировую индустрию криптовалют. Однако чем сильнее закручиваются гайки, тем больше идет сопротивление. Капитализация рынка криптовалют растёт, наблюдается рост биткойна, да и на уровне личных клиентских сделок криптовалюты демонстрируют стабильные показатели от 30 %. Единственное возможное решение вопроса криптовалют – их легализация со стороны ведущих сверхдержав. Но они пока что выбрали политику кнута, а не пряника, по крайней мере, в ближайшей перспективе (*Чем для криптовалют грозит наступление на отрасль со стороны США и Китая? // <https://blog.liga.net/user/vzaporozhchenko/article/40937>. – 2021. – 21.08*).

Владислав Запорожченко, фінансист, банківський спеціаліст, fintech-експерт:

Замминистра по вопросам развития IT Александр Борняков в недавнем интервью изданию «Минфин» выступил с предложением о взыскании 5 % налогов с криптовалютных операций.

Законопроект о налогообложении операций с криптовалютами, по заверениям чиновника, будет подан в Верховную Раду уже в сентябре. Налог будет взиматься с инвестиционного актива.

Однако идея введения нового налога, иницируемого Минцифрой, в отношении криптовалютных операций физических лиц является не только неконструктивной, а даже крайне опасной как для международной репутации нашей страны, так и для внутренних игроков финансового рынка.

Что там с законопроектом о легализации криптовалют

Стоит ещё раз напомнить что до сих пор любые криптовалюты в Украине находятся вне легального поля. Законопроект #3637 «О виртуальных активах» был принят в первом чтении в декабре прошлого года, и почти за год данный документ успел пройти через все процедурные утверждения со стороны ключевых государственных институций в диапазоне от Минэкономики до Нацбанка. Предполагалось что законопроект «О виртуальных активах» будет окончательно принят во втором чтении до старта летних каникул украинского парламента, но, к сожалению, никаких существенных подвижек к августу текущего года не произошло. Есть призрачная надежда что этот законопроект будет наконец принят во втором чтении осенью этого года, однако никаких серьезных гарантий на это нет.

В свою очередь предложение Минцифры о пятипроцентной ставке налога с криптовалютных операций физических лиц до принятия Верховной Радой законопроекта о легализации криптовалют выглядит, по меньшей мере, странно, совершенно нелогично и крайне популистски. Александр Борняков в том же интервью «Минфину» подчеркивает что предложение о налогообложении криптовалют не было никоим образом согласовано с остальными органами действующей власти. И эта неопределенность вкупе с самим фактом таких публичных заявлений несет в себе массу рисков, в первую очередь, для самого Министерства цифровой трансформации Украины, буквально существующего в параллельной реальности, абсолютно не отслеживая ежедневно меняющиеся тенденции рынка криптовалют.

Почему предложение Минцифры – это плохо

Любые налоговые взыскания с незаконных финансовых операций являются такими же незаконными. Долгая буксировка принятия законопроекта «О виртуальных активах» вызывает объяснимые опасения со стороны ключевых игроков рынка криптовалют Украины. Предложение Минцифры о пятипроцентной ставке налога с криптовалют по-настоящему ввергает в ступор и смятение, памятуя обо всей специфике украинского налогового законодательства, далекого от стандартов ЕС. Новый налог тем

более не простимулирует развитие ориентированных на криптовалюты финтех-проектов в нашей стране.

Не меньшим негативным фактором данного предложения Минцифры является то что чиновники министерства игнорируют европейский и международный опыт работы с криптовалютами. Не берётся во внимание как самый оптимальный и эффективный опыт Эстонии по работе банков с криптовалютами. В Верховной Раде отсутствует рабочая группа, которая бы отвечала за процесс легализации криптовалют в стране.

Смена американской администрации не изменила негативного отношения со стороны финансовых регуляторов США в сторону криптоактивов. На сегодняшний день США полностью отказались признавать криптовалюты. Украина является частью глобализированного мира, потому кажутся малопонятными задержки с принятием законопроекта #3637 даже в его нынешнем сыром виде. Министерство цифровой трансформации потенциально пытается обрушить налоговую систему Украины, попутно вызвав недовольство со стороны ключевых международных партнёров. С приближением осени такие шаги со стороны одного из министерств имеют откровенно недружественный характер.

Что в итоге

Прозвучавшее со стороны Замминистра по вопросам развития IT Министерства цифровой трансформации Александра Борнякова предложение о скором введении 5 % налога с криптовалютных операций выглядит проявлением крайней степени деструктива. В условиях когда не принят Верховной Радой во втором чтении законопроект «О виртуальных активах» идея Минцифры о новом налоге уже несет в себе опасности огромных репутационных потерь и скандала с главными международными партнёрами Украины. Безусловно, государственный бюджет испытывает дефицит, однако наполнение его любой ценой имеет мало общего с современной мировой финансовой повесткой, от которой, к сожалению, чиновники Минцифры чрезвычайно далеки (*Что не так с предложением Минцифры о 5 % налоге с криптовалютных операций* // <https://blog.liga.net/user/vzaporozhchenko/article/40818>. – 2021. – 13.08).

Зарубіжний досвід

Парламент Южной Кореи одобрил поправки в закон о телекоммуникационном бизнесе (Telecommunications Business Act), запрещающие операторам магазинов приложений заставлять разработчиков использовать определённые платёжные системы, злоупотребляя доминирующим положением на рынке – как сообщило агентство Yonhap во вторник, закон направлен в первую очередь против Apple и Google.

В настоящий момент Apple и Google взимают с разработчиков, размещающих приложения в магазинах Play Store и App Store, комиссию в размере 15-30 % со всех покупок пользователей приложений.

Выручка Play Store за прошлый год только в Южной Корее составила 5 триллионов вон (4,2 миллиарда долларов или около 308 миллиардов рублей). App Store смог собрать 1,6 триллиона вон (1,4 миллиарда долларов или около 103 миллиардов рублей).

Политика магазинов приложений не раз вызывала критику как властей, так и участников рынка. Например, разработчик Epic Games [подал](#) антимонопольные иски к Google и Apple после того, как эти компании запретили распространение её игры Fortnite Battle Royale через свои магазины приложений. Причиной отказа назвали распространение игры через другие магазины и использование Epic Games собственной платёжной системы (*Андрей Филатов Южная Корея первой в мире приняла закон против доминирования платёжных систем Google и Apple в магазинах приложений // <https://d-russia.ru/juzhnaja-koreja-pervoj-v-mire-prinjala-zakon-protiv-dominirovanija-platjozhnyh-sistem-google-i-apple-v-magazinah-prilozhenij.html>. – 2021. – 31.08*).

С 1 сентября 2021 года во всех подразделениях Департамента по гражданству и миграции Беларуси начнут принимать документы на изготовление ID-карт и биометрических паспортов. В то же время сохранится прежний порядок выдачи привычных всем нам синих книжечек, то есть каждый сможет выбрать, остаться с обычным паспортом или получить в качестве удостоверения личности ID-карту.

Все подразделения по гражданству и миграции Беларуси готовы принять желающих обзавестись биометрическими документами. Об этом сообщил **Павел Хрищеневич, заместитель начальника Департамента по гражданству и миграции МВД:**

– В подразделениях по гражданству и миграции страны установлено 284 стационарных программно-аппаратных комплекса для снятия биометрических данных – в количестве, пропорциональном численности населения на территории обслуживания. Имеется также 65 мобильных

комплексов для выезда к гражданам, которые по состоянию здоровья не в состоянии прибыть в ОГиМ самостоятельно. Аппараты уже протестированы, сотрудники подразделений обучены ими пользоваться, система выдачи новых документов проверена.

Утвержден окончательный вариант внешнего вида и функционала ID-карт и биометрических паспортов. Так, на лицевой стороне пластиковой карточки слева разместится фотография владельца, под ней – личная подпись. Рядом можно будет увидеть личный номер, фамилию, имя, отчество, дату рождения, гражданство, срок действия карты и ее собственный номер, а также значок биометрии. С обратной стороны находятся машиносчитываемая зона, QR-код, чип, где хранится вся персональная информация владельца, его биометрические данные, а также специальное программное обеспечение, предоставляющее доступ к ней с задействованием специального ПИН-кода, средство для генерации уникальной электронно-цифровой подписи.

В биометрическом паспорте, который предназначен для поездок за границу, данные владельца разместятся на первой странице. Остальные предназначены для виз и проставления отметок о пересечении границы.

Образцы новых документов белорусов отправлены в МИД для ознакомления с ними работников пограничной службы других стран.

В соответствии с Указом № 107 «О биометрических документах» приведен ряд нормативных правовых актов: три указа, шесть законов, 25 постановлений Совета Министров.

Стоимость ID-карты – 1,5 базовой величины, то есть 43,5 рубля, биометрического паспорта – две базовые величины (58 рублей). Для инвалидов I и II групп, пенсионеров, несовершеннолетних предусмотрены льготные ставки – 1 БВ и 1,5 БВ соответственно. В обычном режиме новые документы изготовят за 15 дней, в ускоренном – за семь и в срочном – за пять.

Платформа электронного правительства

Итак, желающие могут оставаться с обычным паспортом и после окончания срока его действия заказать такой же. Однако пользование биометрическими документами имеет ряд преимуществ. Так, загранпаспорт позволит значительно упростить и ускорить процедуру прохождения пограничного контроля и сведет к минимуму контакты. После приземления самолета пассажирам не понадобится долго стоять в очереди к окошку. Нужно будет лишь войти в специальные ворота, так называемые гейты, и приложить паспорт к специальному устройству. Тем временем система сопоставит лицо пассажира с данными в документе, подтвердит его личность и пропустит.

Что касается ID-карты, то все ее держатели автоматически получают еще и личный ключ гражданина, который откроет доступ к сервисам государства в электронном виде и позволит общаться с ними онлайн, не выходя из дома или кабинета. Как это реализовано? На ID-карте будут размещены средства

для электронно-цифровой подписи (ЭЦП) с десятилетним сроком действия, стоимость которой станет входить в цену документа.

Как сообщили в Национальном центре электронных услуг, в стране уже создана единая инфраструктура электронного правительства, предлагающая весь спектр технологических возможностей для автоматизированного электронного взаимодействия госаппарата, населения и бизнеса. Впрочем, электронное правительство работает и сейчас – по заявительному принципу. Е-услуги можно получить, заказав их из дома или офиса на едином портале электронных услуг.

– Дальнейшая глобальная цель – построение цифрового государства и оказание проактивных сервисов, – рассказала **Татьяна Ускова, официальный представитель НЦЭУ**. – Например, со временем при рождении ребенка вам не нужно будет обращаться за выдачей свидетельства о рождении, нести документы, чтобы встать на очередь в детский сад. Государство, зная, что у вас родился малыш, на основе определенных данных в информационных системах самостоятельно определит вашу потребность в оказании тех или иных государственных услуг. Именно с появлением ID-карты мы связываем развитие нового этапа в построении электронного правительства.

Если сегодня в качестве носителей ЭЦП используются usb-носитель и sim-карта, то с сентября 2021 года у нее появится новый облик – в виде криптографического приложения ID-карты. Это удостоверение личности станет применяться для всего многообразия сервисов. Сегодня ЭЦП используют для работы в 30 информационных системах: для получения государственных услуг в электронном виде, а также для юридически значимой деловой переписки, при обмене электронными накладными, в интернет-банкинге, для наполнения информацией государственных баз данных, при подаче налоговых деклараций и отчетов в ФСЗН.

Архитектура электронного правительства представлена рядом государственных информационных систем и инфраструктурных решений, ключевым из которых является общегосударственная автоматизированная информационная система (ОАИС), определенная Советом Министров в качестве базового компонента государственной системы оказания электронных услуг.

В ОАИС заложены многочисленные бизнес-процессы взаимодействия различных подсистем и компонентов, от защищенной среды взаимодействия до унифицированной схемы доступа потребителей электронных услуг.

В построении инфраструктуры и бизнес-процессов ОАИС учтены лучшие мировые практики, опыт стран – лидеров рейтинга развития электронного правительства ООН (Швеции, Эстонии, Великобритании, России, Дании). К слову, современный уровень развития белорусского е-правительства позволил Беларуси войти в число 40 стран с индексом готовности к электронному правительству в 2020 году.

Взаимодействие электронных систем разных государственных органов налажено как раз благодаря ОАИС. Сейчас с этой системой интегрированы 37 государственных информационных ресурсов (систем), владельцами которых выступают 17 органов государственного управления.

Для граждан и бизнеса цифровое общение с государством реализовано посредством единого портала электронных услуг (ЕПЭУ). Именно ЕПЭУ обеспечивает потребителю бесперебойный доступ к информационным ресурсам различных ведомств. Это удобно, ведь получая услуги государства в электронном виде, мы уходим от лишних бумаг и бюрократии. А самое главное – экономится время, ведь сервисы, размещенные на ЕПЭУ (адрес в интернете – <https://portal.gov.by>), доступны 24 часа в сутки 7 дней в неделю.

Не выходя из дома

Сегодня на портале размещено 205 электронных сервисов – 44 электронные услуги и 61 административная процедура.

Наиболее востребованными среди физических лиц являются передача информации об иностранных гражданах и лицах без гражданства, временно пребывающих в Беларуси, предоставление сведений об отнесении гражданина к не занятым в экономике, о датах приема и увольнения застрахованного лица и суммах выплат, на которые начислены страховые взносы, информация о размере получаемой пенсии, о принадлежащих конкретному физическому лицу правах на объекты недвижимого имущества, сведения о наличии или отсутствии задолженности перед бюджетом.

Топ-5 электронных сервисов, которыми пользуются юридические лица, – информация о регистрации иностранцев, по передаче таможенных документов, о правах на недвижимость, по проверке благонадежности деловой репутации.

С появлением у граждан ЭЦП все ныне существующие возможности сохраняются, алгоритм получения электронных сервисов останется прежним. А в связи с тем, что он будет взаимосвязан с удостоверением личности, для получения электронных сервисов государства с применением ID-карты создается аппаратно-программный комплекс «Единая платформа для системы межведомственного электронного взаимодействия» (АПК «Платформа»).

– В первую очередь на АПК «Платформа» будут переведены пять административных процедур и пять электронных услуг, – уточнила Татьяна Ускова. – Это, в частности, принятие решения о постановке на учет (восстановлении на учете) граждан, нуждающихся в улучшении жилищных условий, выдача пропусков на право въезда (входа), временного пребывания, передвижения в пограничной зоне иностранным гражданам и лицам без гражданства, возврат или зачет сумм авансовых платежей, излишне уплаченных или излишне взысканных сумм таможенных платежей, выдача технических условий на присоединение сетей электросвязи к сети электросвязи общего пользования либо средств электросвязи к первичной сети электросвязи или сети передачи данных, а также регистрация

иностранного гражданина. Ряд электронных услуг, которые можно будет получить, – сведения для проверки благонадежности деловой репутации, информация о существующих правах и ограничениях прав на капитальное строение, сведения о плательщиках и иных обязанных лицах, не составляющие налоговую тайну, передача информации об иностранных гражданах и лицах без гражданства, временно пребывающих в Республике Беларусь, подтверждение операторами электросвязи сведений об абонентах.

В дальнейшем количество электронных сервисов будет наращиваться. К слову, популярность портала у пользователей растет. Так, в 2020 году посредством единого портала электронных услуг оказано более шести миллионов услуг, а за первую половину текущего года – уже свыше четырех миллионов.

В НЦЭУ отметили, что для защиты персональных данных граждан создана целая экосистема. С одной стороны – используются каналы шифрования данных, с другой – информация хранится в серьезно защищенных базах.

Те, кого прельстила возможность обзавестись собственной электронно-цифровой подписью и перспектива онлайн-общения с государственными органами, с 1 сентября текущего года могут обращаться за ID-картами. В ДГиМ отмечают, что привычный бумажный паспорт сохранит свой статус, однако для тех, кто оформит ID-карту, возврат к нему уже не предусмотрен. Первая ID-карта, как и паспорт, выдается по месту регистрации, а последующие можно будет получить в том подразделении, куда удобнее обратиться. Срок действия карты для взрослых – десять лет, для несовершеннолетних – пять лет.

Биометрические документы зафиксируют личную подпись гражданина, отпечаток его пальца и фотографию. Все эти данные соберут в подразделении по гражданству и миграции. Отправляясь туда, следует помнить, что «в тренде» у системы максимальная естественность: минимум макияжа, по возможности гладкая прическа с открытыми бровями и ушами. Если помада, то неброская, если очки – то в тонкой оправе.

На самой ID-карте не будут отмечены ни место регистрации, ни семейное положение, ни наличие детей. Все эти данные гражданин при необходимости может как запросить сам в отношении себя с помощью введения ПИН-кода, так и разрешить просмотр при наличии специальных считывающих устройств: например, при подписании договора кредитования или рассрочки в банке. Читать информацию с ID-карты дистанционно, без разрешения владельца, нельзя (*Беларусь полностью готова к внедрению с 1 сентября биометрических паспортов* // <https://newgrodno.by/society/pasporta-biometrika>. – 2021. – 29.08).

Власти Китая разрабатывают правила, запрещающие размещение за пределами страны ценных бумаг интернет-компаниям, владеющим большим объёмом данных о пользователях.

Первой об этом написала газета Wall Street Journal, сообщает агентство. Запрет касается в том числе IPO китайских интернет-компаний в США и, как ожидается, также распространится на компании, создающие контент, «который может представлять возможные риски для безопасности».

В июле китайские власти заявили, что планируют усилить надзор за всеми офшорными фирмами.

Все интернет-фирмы, если они намерены разместить свои акции за пределами Китая, должны будут подать заявку на рассмотрение в Управление кибербезопасности Китая (Cybersecurity Administration of China, SAC). Управление при необходимости проведет анализ с другими министерствами и регулируемыми органами и выдаст компании своё заключение.

Согласно новым правилам, потребуется более тщательное раскрытие информации о владении акциями. Китайские интернет-компании, как правило, зарегистрированы на Каймановых и Британских Виргинских островах и поэтому не подпадают под юрисдикцию Пекина, уточняет агентство. Это дает компаниям больше гибкости в привлечении капитала за рубежом, минуя при этом длительный процесс проверки IPO, который приходится проходить местным компаниям *(Татьяна Костылева Кумай планирует запретить IPO за рубежом для технологических компаний с большим объёмом пользовательских данных – СМИ // <https://d-russia.ru/kitaj-planiruet-zapretit-ipo-za-rubezhom-dlja-tehnologicheskikh-kompanij-s-bolshim-objomom-polzovatelskih-dannyh-smi.html>. – 2021. – 27.08)*.

Администрация киберпространства КНР (Cyberspace Administration of China, SAC) опубликовала проект нормативного документа, содержащего новые правила регулирования работы алгоритмов рекомендательных систем в Китае.

Инициатива направлена на «обуздание рекомендательных алгоритмов интернет-служб» и выдвинута на фоне предпринимаемых властями мер по усилению контроля за крупнейшими IT-компаниями страны, включая ByteDance и Tencent Holdings.

Алгоритмы, которые используют большие данные и искусственный интеллект, применяются приложениями для определения потребительских предпочтений.

Главное из предлагаемых SAC новшеств – дать потребителям возможность отклонять рекомендации, сгенерированные алгоритмами. Поставщик услуг должен незамедлительно прекратить давать персонализированные рекомендации, если потребитель отвергает подобную практику, говорится в документе.

В проекте также прописана обязанность для поставщиков услуг, у которых есть возможность влиять на общественное мнение, зарегистрировать их алгоритмы в регулирующих органах в течение 10 рабочих дней с момента вступления новых правил в силу.

Платформи с возможностью влиять на общественное мнение и «мобилизовать массы» предлагается также обязать проходить после регистрации процедуру «оценки защищённости программного обеспечения».

Помимо прочего, регулятор выступил за то, чтобы рекомендательные системы «поддерживали основные ценности» и «активно распространяли позитивную энергию», препятствуя тиражированию информации, которая нарушает законы и правила.

Новые правила САС также предписывают компаниям избегать «алгоритмической дискриминации» – широко используемую практику онлайн-платформ в Китае, согласно которой платформы предлагают разные цены [за один и тот же товар] разным пользователям, исходя из готовности человека купить товар. Эту готовность определяют также алгоритмы (*Андрей Филатов Власти Китая намерены регулировать работу алгоритмов рекомендательных систем // <https://d-russia.ru/vlasti-kitaja-namereny-regulirovat-rabotu-algoritmov-rekomendatelnyh-sistem.html>. – 2021. – 27.08*).

Правительство Великобритании заявило, что намерено пересмотреть законодательство в сфере защиты данных и отказаться от действующего в странах Евросоюза общего регламента по защите данных (GDPR).

Эта возможность у государства появилась после выхода из ЕС.

Как заявил **министр цифровизации, культуры, СМИ и спорта Великобритании Оливер Доуден (Oliver Dowden)**, новое регулирование положит конец раздражающим всплывающим на сайтах сообщениям о политике в отношении cookies и постоянным запросам на согласие пользователя на обработку данных. После введения в действие GDPR сайты при первом посещении [требуют от пользователя разрешить запись cookies](#). Доуден добавил, что новые правила будут основываться «на здравом смысле, а не на заполнении анкет». По мнению министра, после брексита Британия получила возможность разработать «передовую» политику управления данными.

Правительство намерено приоритезировать «инновационное и ответственное обращение с данными», которое, в частности, «ускорит рост стартапов и малых компаний, подтолкнёт научные открытия и повысит качество предоставления госуслуг».

Однако любые изменения действующих регламентов должны быть признаны Евросоюзом как адекватные, иначе [передача данных между Британией и ЕС](#) будет заморожена, отмечает издание (*Вика Рябова Великобритания задумалась о пересмотре законодательства в сфере управления данными // <https://d-russia.ru/velikobritanija-zadumalas-o-peresmotre-zakonodatelstva-v-sfere-upravlenija-dannymi.html>. – 2021. – 27.08*).

Провинция Онтарио (Канада) разработала и представила для обсуждения свой законопроект о конфиденциальности, который будет

регулировать коммерческую деятельность в более широком смысле, чем действующее федеральное и местное законодательство.

Документ призван повысить доверие общественности к цифровой экономике путем признания фундаментального права граждан на неприкосновенность частной жизни и введения строгих обязательств и финансовых штрафов для организаций, ведущих бизнес в Онтарио.

Законопроект, как пишет издание, был отчасти ответом на аналогичный федеральный проект, который даже комиссар Канады по вопросам конфиденциальности назвал «шагом назад от текущего закона» и требующим «значительных изменений».

В документе изложены предложения, которые направлены на правозащитный подход к конфиденциальности; обеспечение безопасного и прозрачного использования технологий автоматизированного принятия решений / искусственного интеллекта; улучшение процесса получения согласия; защиту детей и молодежи; установление более справедливого режима регулирования; а также поддержку инноваций в Онтарио и др. *(Татьяна Костылева Канадская провинция Онтарио решила принять собственный закон о цифровой конфиденциальности // <https://d-russia.ru/kanadskaja-provincija-ontario-reshila-prinjat-sobstvennyj-zakon-o-cifrovoj-konfidencialnosti.html>. – 2021. – 25.08).*

Житель США Майкл Уильямс (Michael Williams) провёл за решеткой 11 месяцев по ложному обвинению в убийстве своего знакомого Сафэриона Херринга (Safarian Herring), единственным доказательством причастности Уильямса к убийству послужили данные, полученные с помощью ИИ-системы.

По словам обвиняемого, однажды вечером в Чикаго он поехал на машине за сигаретами. В какой-то момент он заметил голосовавшего человека, узнал в нём своего знакомого – Херринга – и согласился подвезти его. Вскоре подъехала другая машина, раздались выстрелы, пассажир был смертельно ранен. Уильямс отвёз знакомого в больницу, но врачи не смогли спасти его.

Несмотря на то, что полицейским не удалось установить мотив преступления и найти свидетелей, главным подозреваемым в убийстве стал Уильямс – хватило данных о том, что он уже отбывал наказание за попытку убийства, а также показаний сотрудников компании ShotSpotter.

ShotSpotter управляет сетью микрофонов, установленных в разных городах США, включая Чикаго. С помощью алгоритмов машинного обучения сотрудники компании засекают, идентифицируют звуки выстрелов и тут же передают соответствующие данные полицейским.

Согласно данным ИИ-системы ShotSpotter, выстрелы раздались в момент, когда машина Уильямса попала в объектив одной из камер наблюдения. По словам обвинения, никаких других автомобилей в этот момент рядом не находилось.

Однако адвокатам обвиняемого удалось убедить судью в том, что на самом деле ИИ-система зафиксировала взрывы петард в миле от того места, где машина Уильямса попала в объектив камеры. А уже сотрудники ShotSpotter перекалибровали эти звуки в звуки выстрелов.

В итоге сторона обвинения попросила суд прекратить дело за недостаточностью улик, а Уильямс вышел на свободу (*Андрей Филатов Американец провёл почти год в тюрьме по ложному обвинению, построенному на данных ИИ-системы // <https://d-russia.ru/amerikanec-provjol-pochti-god-v-tjurme-po-lozhnomu-obvineniju-postroennomu-na-dannyh-ii-sistemy.html>. – 2021. – 23.08*).

Новый закон о защите персональных данных (Personal Information Protection Law) принят властями КНР.

Согласно новому закону, «при распространении рекламной информации и проведении коммерческого маркетинга в отношении отдельных лиц с помощью автоматизированных систем принятия решений, лица, ответственные за обработку личных данных, обязаны предлагать возможности выбора, которые не затрагивают личные качества людей, а также предоставлять возможность запрета на поступающую информацию».

В новом законе также предусмотрено получение индивидуального согласия при обработке конфиденциальной личной информации в таких сферах, как биометрия, медицина и здравоохранение, финансовые счета и местонахождение.

Кроме того, в документе содержатся требования приостановления или прекращения обслуживания приложений, которые незаконно обрабатывают личные данные. Закон вступит в силу 1 ноября 2021 года.

В сентябре в КНР ожидается принятие закона о безопасности данных (Data Security Law). Идея закона заключается в создании всеобъемлющей системы защиты национальных данных, управляемой государством (*Андрей Филатов В Китае приняли новый закон о защите персональных данных // <https://d-russia.ru/v-kitae-prinjali-novyj-zakon-o-zashhite-personalnyh-dannyh.html>. – 2021. – 20.08*).

Минобороны США обнародовало два отчёта об опыте своих сотрудников по доступу к информационным технологиям и рабочим коммуникациям в первую волну пандемии, составленных по результатам опроса работников.

Документы касаются работы агентства противоракетной обороны (Missile Defense Agency, [MDA](#)) и агентства по тыловому обеспечению (Defense Logistics Agency, [DLA](#)) Пентагона с марта по август 2020 года.

Как говорится в отчётах, в этот период пандемия заставила 88,2 % служащих перейти на удалённую или частично удалённую работу. Респонденты отмечают, что сразу же обнаружили трудности с доступом к IT-системам министерства и инструментам для голосовых и видеоконференций;

также ощущалась нехватка предоставляемого работодателем оборудования (проблемы «постепенно решались»).

Проблемы были обусловлены тем, что некоторые подразделения Пентагона не провели предварительного тестирования своих систем на возможность масштабного перевода сотрудников на «дистанционку» и не устроили тренировок для персонала, хотя это было предусмотрено инструкциями министерства.

Большинство сотрудников обоих агентств, тем не менее, указали, что их продуктивность на «удалёнке» не только не снизилась, но в некоторых случаях даже возросла. Так, на повышение продуктивности указали 45,9 % работников MDA и 50,7 % – DLA; не изменилась эффективность труда у 37,8 % и 43,1 %; уменьшилась – у 16,3 % и 6,2 % соответственно.

Изначально основными жалобами сотрудников MDA были перебои связи и низкая скорость интернет-соединения. В DLA также указали на медленный Интернет в начале работы. К августу процент таких жалоб снизился до 4,9 %.

Среди оборудования, нехватка которого ощущалась особенно остро, в MDA назвали наушники/гарнитуры и мониторы; из программного обеспечения не хватало приложений для телеконференций. Большинство сотрудников DLA заявили, что им не нужно было дополнительное оборудование. Те же, кто испытывал в нём нужду, назвали мониторы и принтеры.

В целом, все сотрудники выразили желание ездить в офисы пореже и получить трудовой график с зафиксированными периодами работы из дома (*Вика Рябова Чего не хватало сотрудникам Пентагона на «удалёнке» – в основном бесперебойной интернет-связи, показал опрос // <https://d-russia.ru/chego-ne-hvatalo-sotrudnikam-pentagona-na-udaljonke-v-osnovnom-besperebojnoj-internet-svjazi-pokazal-opros.html>. – 2021. – 20.08).*

В распоряжении талибов оказались американские военные биометрические устройства, из-за этого талибы могут идентифицировать афганцев, причастных к оставившим страну силам коалиции, [сообщили](#) The Intercept военные чиновники США.

Устройства, известные как HIIDE (Handheld Interagency Identity Detection Equipment), представляющие собой портативное оборудование для идентификации личности по данным биометрии, талибы захватили на прошлой неделе во время наступления. Устройства HIIDE содержат такие биометрические данные, как скан радужной оболочки глаза, отпечатки пальцев, а также биографические данные.

Какая часть биометрической базы данных вооруженных сил США об афганском населении попала к талибам, неясно.

Устройства использовались военными США для отслеживания террористов и других повстанцев, но они также широко использовались для

удостоверения личности афганцев, сотрудничавших с американцами, сообщили источники.

«Мы обрабатывали тысячи местных жителей в день, нам приходилось опознавать, искать жилеты смертников, оружие, вести сбор разведанных и т. д. – объяснил военный подрядчик США. – [HIDE] использовался как инструмент биометрической идентификации, чтобы помочь идентифицировать местных жителей, работающих на коалицию».

Ветеран спецопераций, как указывает издание на свой источник, сказал, что, возможно, талибам могут потребоваться дополнительные инструменты для обработки данных из HIDE, и выразил опасения, что Пакистан поможет в этом. «У Талибана нет оборудования, чтобы использовать данные, но оно есть у ISI (пакистанское разведывательное агентство Inter-Services Intelligence)», – сказал бывший сотрудник спецопераций. Известно, что ISI сотрудничает с талибами.

Американские военные давно использовали устройства HIDE в борьбе с террором, в частности, использовали биометрию, чтобы идентифицировать Усаму бен Ладена во время рейда на его пакистанское убежище в 2011 году. По словам корреспондента Энни Якобсен (Annie Jacobsen), Пентагон в своё время поставил цель собрать биометрические данные о 80 % населения Афганистана, чтобы найти террористов и преступников.

«Я не думаю, что кто-либо когда-либо задумывался о конфиденциальности данных или о том, что делать в случае, если система [HIDE] попадет в чужие руки, – сказал **технический директор правозащитной организации Human Rights First Велтон Чанг (Welton Chang)**, сам бывший офицер военной разведки. – Военные и дипломаты США должны тщательно подумать о том, следует ли снова развернуть эти системы в таких нестабильных ситуациях, какие имели место в Афганистане».

Правительство США собирало биометрические данные афганцев, несмотря на то что, знало о рисках, связанных с ведением больших баз персональных данных, особенно с учётом недавних кибератак на правительственные учреждения и частные компании, отмечает издание.

В статье, опубликованной армией США в феврале 2020 года, указывалось, что служба модернизировала свою технологию обработки биометрических данных, которой уже 20 лет, и сохранила более 1 миллиона записей в автоматизированной системе биометрической идентификации Пентагона, в которой размещены данные из HIDE и которые собираются другими устройствами.

«Эта обновлённая база данных позволит военным эффективнее собирать (данные), идентифицировать и нейтрализовать врага», – написал **полковник Сеноджа Сундиата-Уокер (Senodja Sundiata-Walker)**, **руководитель биометрической программы Пентагона.**

Бюджет армии США на 2022 финансовый год предусматривает выделение более 11 миллионов долларов на приобретение 95 новых

биометрических устройств для сбора биометрических данных в дополнение к тем, что использовались в Афганистане и используются в Ираке (*Татьяна Костылева В руки талибов вместе с брошенной американцами техникой попали биометрические данные афганских граждан – СМИ // <https://d-russia.ru/v-ruki-talibov-vmeste-s-broshennoj-amerikancami-tehnikoj-popali-biometricheskie-dannye-afganskikh-grazhdan-smi.html>. – 2021. – 19.08).*

24 липня 2019 року в Ташкенті було засновано перший у Республіці Узбекистан IT Park. За час свого функціонування IT Park вже приніс перші результати у вигляді 28 стартапів, створення десятка проєктів у сфері інформаційних технологій, а також тренінгів, воркшопів і міт-апів для стимулювання у молоді країни інтересу до даної сфери і розвитку комп'ютерної грамотності у населення.

IT Park Узбекистан – це комплекс об'єктів, будівель і споруд, призначених для забезпечення запуску і виведення на ринок перспективних стартап-проєктів, екстериторіальна вільна економічна зона для IT-компаній, в тому числі за рахунок інтеграції з науково-освітніми організаціями.

У планах розвитку парку до 2022 року у IT Park з'являться свої філії в 6 регіонах: Самарканді, Бухарі, Намангані, Хорезмі, Гулістані і Республіці Каракалпакстан.

Tashkent Pharma Park

17 квітня в Зангіатінському районі Ташкентської області почалося будівництво інноваційного науково-виробничого фармацевтичного кластера «Tashkent Pharma Park».

Фармацевтичний кластер – це група інноваційних фірм-розробників медичних препаратів, виробничих компаній, постачальників обладнання, комплектуючих, спеціалізованих послуг, науково-дослідних інститутів, вузів, технопарків, бізнес-інкубаторів та інших організацій.

Мета створення фармацевтичного кластера в республіці полягає в розвитку науково-освітнього потенціалу Республіки Узбекистан у сфері фармацевтики шляхом створення інтегрованої системи навчання і підготовки високоспеціалізованих кадрів, їх працевлаштування та підвищення кваліфікації в єдиному інноваційному фармацевтичному кластері.

У промисловій зоні Кластеру будуть побудовані потужності для виробництва інноваційних препаратів провідних фармацевтичних компаній. Уже почалася робота по реалізації 5 інвестиційних проєктів на суму 80 мільйонів доларів з виробництва інноваційних ліків, медичних приладів та устаткування. Партнерами виступають компанії з Туреччини, Південної Кореї, України та Чехії.

IT-MED

IT-Med – відповідальна установа Міністерства охорони здоров'я Республіки Узбекистан з питань впровадження та розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, телемедицини та дистанційного навчання.

Основними задачами IT-MED є:

- Створення, розвиток і супровід інформаційних систем, ресурсів і національних баз даних охорони здоров'я;
- Впровадження та технічна підтримка корпоративної мережі МОЗ Узбекистану
- Інтеграція інформаційних систем МОЗ з системами інших державних органів
- Розробка техніко-економічних параметрів, концепцій, а також іншої проектної та передпроектної документації проектів, що реалізуються в сфері охорони здоров'я
- Створення та супровід єдиного комплексу інформаційних систем «Електронна охорона здоров'я», та ін.

Серед впроваджених проєктів IT-MED:

- АІС «Наркологічного обліку»
- АІС «Психоневрологічного обліку»
- Автоматизована інформаційна система «Управління кадровими ресурсами»
- Інформаційна система «Електронний моніторинг інфекційних захворювань»
- Автоматизована інформаційна система «Електронна поліклініка»
- Автоматизована система управління швидкою медичною допомогою

У поточній роботі агенції:

- Інформаційна система «Електронна видача рецептів лікарських засобів і виробів медичного призначення»
- Інформаційна система «Лабораторія» ***(Розвиток IT-сфери Узбекистану та впровадження національного eHealth // <https://ehealth.gov.ua/2021/08/15/rozvytok-it-sfery-uzbekystanu>. – 2021. – 15.08).***

Госдепартамент США пропонує зекономити средства бюджета, которые расходует на облачные сервисы – предлагается новая модель оплаты и новые стандарты разработки приложений, сообщил в среду FCW, сославшись на размещённый в системе поиска подрядчиков запрос ведомства.

Переход от «закупок с акцентом на конечные производственные мощности» к плате только за потреблённые IT-услуги позволит Госдепартаменту «лучше решать вопросы изменения затрат на IT, одновременно увеличив количество инноваций и окупаемость инвестиций в информационные технологии».

Госдепартамент «хотел бы перенести разработку ближе к владельцам бизнеса». Способствовать этому может работа по модели aPaaS (Application platform as a service) – облачный сервис, который предлагает единую среду разработки и развёртывания приложений. Предполагается, что aPaaS обеспечит Госдеп инструментами для быстрого прототипирования, тестирования и принятия решений об использовании приложений.

В частности, рассматривается возможность перехода на мультиплатформенное решение, позволяющее избежать при разработке приложений дорогостоящего программирования или минимизировать затраты на программирование. Такое решение позволит «гражданским программистам с минимальным опытом» создавать и развёртывать приложения.

Госдепартамент начал использовать облачные сервисы для ведения деятельности в 2019 году. Сейчас ведомство поддерживает работу почти 300 посольств, консульств и представительств по всему миру. В 2019 финансовом году IT-расходы Госдепартамента превысили 2 миллиарда долларов (*Андрей Филатов Как сэкономить на облачных сервисах для госструктур – планы Госдена США // <https://d-russia.ru/kak-sjekonomit-na-oblachnyh-servisah-dlja-gosstruktur-plany-gosdepa-ssha.html>. – 2021. – 12.08*).

Комиссия по делам компаний и интеллектуальной собственности ЮАР (Companies and Intellectual Property Commission, CIPC) первой в мире выдала патент на изобретение устройству, использующему в работе искусственный интеллект (ИИ).

Патент выдан на «пищевой контейнер, основанный на фрактальной геометрии». Контейнер имеет характерную форму и может быть использован для хранения продуктов, жидкостей в том числе. В качестве автора изобретения указано «устройство для автономной поддержки унифицированного сознания» (Device for the autonomous bootstrapping of unified sentience, DABUS). В документе CIPC сказано, что изобретение было «сгенерировано ИИ в автономном режиме».

DABUS создан Стивеном Тэйлером ([Stephen Thaler](#)) и способен разрабатывать, в частности, пространственные конструкции.

Как подчёркивает The Conversation, заявки на признание творческой машины изобретателем были направлены в патентные бюро по всему миру, включая США, европейские государства, Австралию и Южно-Африканскую Республику. Только ЮАР, а потом и Австралия согласились считать изобретателем ИИ.

Общепринятого юридического решения о правосубъектности ИИ нет. Позиция Всемирной организации интеллектуальной собственности (World Intellectual Property Organization; WIPO; ВОИС) [сводится](#) к тому, что следует различать произведения или изобретения, создаваемыми человеком и машиной.

Произведения или изобретения, созданные человеком и отвечающие установленным требованиям, охраняются с помощью действующих механизмов интеллектуальной собственности, включая патенты, авторское право, промышленные образцы и коммерческую тайну (*Андрей Филатов ЮАР выдала ИИ-системе первый в мире патент на изобретение // <https://d-russia.ru/juar-vydala-ii-sisteme-pervyj-v-mire-patent-na-izobretenie.html>. – 2021. – 10.08*).

Президент Азербайджана Ильхам Алиев подписал указ об утверждении «Положения о портале «е-Дом МСБ»».

Согласно документу, Государственному агентству по оказанию услуг гражданам и социальным инновациям при Президенте Азербайджана поручено в соответствии с указом Президента Азербайджана «Об утверждении «Правил формирования, ведения, интеграции и архивирования государственных информационных ресурсов и систем» и других мерах в связи с электронным правительством» за №263 от 12 сентября 2018 года принять необходимые меры в связи с интеграцией портала «е-Дом МСБ» в Информационную систему «Электронное правительство».

Агентству развития малого и среднего бизнеса (МСБ) Азербайджана поручено принять необходимые меры, связанные с формированием и функционированием портала «е-Дом МСБ», обеспечить оказание в Домах МСБ электронных услуг государственных органов (учреждений), включенных в Электронный реестр госуслуг, а также интегрированных в Информационную систему «Электронное правительство» (EHIS), принять совместно с Государственной службой специальной связи и информационной безопасности Азербайджана необходимые меры для обеспечения безопасности портала, принять меры совместно с министерством транспорта, связи и высоких технологий меры для перехода портала в «Правительственное облако».

В целях обеспечения централизованного доступа к информации и оказания соответствующих электронных услуг государственные органы (учреждения) примут необходимые меры по интеграции профильных государственных информационных ресурсов и систем в EHIS (***В Азербайджане создается портал «е-Дом МСБ» // <https://media.az/politics/1067826837/v-azerbaydzhane-sozdaetsya-portal-e-dom-msb>. – 2021. – 09.08***).

Глава Агентства по кибербезопасности и безопасности инфраструктуры США (US Cybersecurity and Infrastructure Security Agency, CISA) Джен Истерли (Jen Easterly) официально объявила о старте масштабной программы частно-государственного партнёрства для борьбы с киберпреступлениями.

Истерли рассказала о новой программе на конференции по кибербезопасности [Black Hat](#), проходившей в Лас-Вегасе с 31 июля по 5 августа 2021 года, на брифинге «Взлом головоломки [в области] кибербезопасности» (Hacking the Cybersecurity Puzzle).

CISA открывает программу «взаимодействия для киберзащиты» (Joint Cyber Defense Collaborative, [JCDC](#)), которая объединит усилия организаций из государственного и частного сектора для обнаружения, защиты, идентификации и ответа на недружественную киберактивность (в основном деятельность вымогателей, противодействие которой наиболее актуально –

ред.) в отношении критически важной инфраструктуры США или национальных интересов.

Государство в JCDC будет представлено сотрудниками Министерства внутренней безопасности (The Department of Homeland Security, DHS), Минюста (Department of Justice), киберкомандования США (United States Cyber Command, USCYBERCOM), Агентства национальной безопасности США (National Security Agency), ФБР и управления директора национальной разведки (Office of the Director of National Intelligence, ODNI).

По информации издания threatpost, среди частных компаний, которые присоединились к JCDC, значатся 20 организаций, включая Amazon, AT&T, Google Cloud, Microsoft, Palo Alto Networks, Verizon, CrowdStrike и FireEye Mandiant. Последняя, обнаружила взлом SolarWinds (*Андрей Филатов США объявили о запуске масштабной программы частно-государственного партнёрства для борьбы с хакерами // <https://d-russia.ru/ssha-objavili-o-zapuske-masshtabnoj-programmy-chastno-gosudarstvennogo-partnjorstva-dlja-borby-s-hakerami.html>. – 2021. – 06.08*).

В июле Министерство цифрового развития, культуры, СМИ и спорта (Department for Digital, Culture, Media and Sport) Великобритании и Северной Ирландии **опубликовало** план цифрового регулирования (Plan for Digital Regulation: Driving growth and unlocking innovation).

Инновации объявляются основной целью плана – правительство должно регулировать цифровую сферу только в случае крайней необходимости и делать это аккуратно. Документ направлен на устранение бюрократической волокиты, он должен прекратить громоздкую и запутанную регуляторную политику, чтобы предприятия могли свободно выдвигать новые идеи, развиваться и создавать новые рабочие места.

Отмечается, что цифровые технологии являются двигателем экономического роста Великобритании. Цифровой сектор принес 151 миллиард фунтов в виде продукции и обеспечил 1,6 миллиона рабочих мест в 2019 году, а в 2020 году привлёк больше венчурного финансирования (11,2 миллиарда фунтов), чем Германия и Франция вместе взятые. В данном секторе занято более двух миллионов человек. Только в 2018 году было создано более 34 тысяч новых технологических предприятий. Доля домовладений без ШПД за последний год сократилась почти вдвое.

Но появляются новые и новые риски. Половина граждан Великобритании считают, что «неотъемлемой частью» работы в Интернете является то, что их будут пытаться обмануть или причинить им какой-либо вред, а 39 % предприятий и 26 % благотворительных организаций сообщили о нарушениях кибербезопасности за последний год, в результате которых каждый пятый потерял деньги, данные или другие активы.

Цифровые предприятия во многих случаях работают без соответствующего правового обеспечения – существующие правила и

нормы, которыми руководствуется бизнес, не были рассчитаны на современные технологии и бизнес-модели.

Хорошо продуманное регулирование может стимулировать формирование процветающей цифровой экономики и общества, и наоборот. Правительству крайне важно внедрить регулирование таким образом, чтобы обеспечить потенциальные преимущества инноваций и уверенность для бизнеса и инвесторов.

Под «цифровым регулированием» в документе понимается «ряд инструментов регулирования, которые правительство, регулирующие органы, предприятия и другие организации используют для управления воздействием, которое цифровые технологии могут оказывать на отдельных лиц, компании, экономику и общество». К мерам такого управления относятся первичное и делегированное законодательство (подзаконные акты), законодательные кодексы поведения и саморегулирование.

Нерегулятивные инструменты могут дополнять или быть альтернативой «традиционному» регулированию. Таковы отраслевые технические стандарты.

План определяет, что цифровое регулирование должно быть направлено на стимулирование благосостояния через поддержку трёх основных групп ценностей.

Три ориентира цифрового регулирования

Развитие конкуренции и инноваций	Обеспечение онлайн-безопасности	Обеспечение процветания демократического общества
<ul style="list-style-type: none">– Конкурентный цифровой рынок– Доверие потребителей, обеспеченное справедливым отношением и свободным выбором товаров, услуг и поставщиков– Динамичная цифровая экономика, обеспечивающая возможности роста и конкуренции как для стартапов, так и для крупного бизнеса, наряду с любыми другими предприятиями– Возможность инновационного использования данных бизнесом и другими участниками рынка	<ul style="list-style-type: none">– Гражданам гарантирована онлайн-безопасность и уверенность в том, что они защищены от неподконтрольного им онлайн-вреда– Организации имеют возможность обеспечивать свою цифровую безопасность и безопасность своей продукции и сервисов– Должна быть обеспечена безопасность сетей и критической инфраструктуры Великобритании	<ul style="list-style-type: none">– Цифровые технологии должны поддерживать демократические ценности и защищать свободу слова и права человека– Британские СМИ должны иметь возможность развиваться в онлайн-пространстве– Данные граждан должны использоваться ответственно и их право на неприкосновенность честной жизни и контроль над своими данными должно быть обеспечено

План устанавливает следующие руководящие принципы регуляторной политики в цифровой сфере:

- активное содействие инновациям;
- перспективность и согласованность;

- согласованность с глобальными процессами.

Активное содействие инновациям

Государственные органы должны поддерживать инновации везде, где это возможно, путём устранения ненужного регулирования и использования в первую очередь не регуляторных мер. Если регулирование необходимо, оно должно быть разработано таким образом, чтобы минимизировать бремя для предприятий. Для этого оно должно быть ориентировано на конечные результаты, подкреплено надёжными доказательствами и учитывать влияние на инновации.

Перспективность и согласованность

Планируя любые изменения, следует убедиться, что новое регулирование дополняет, а не противоречит существующему и планируемому законодательству. Быстро меняющийся, сквозной характер цифровых технологий означает, что ранее независимые друг от друга режимы регулирования могут становиться все более взаимосвязанными – например, в области контента, конкуренции и защиты данных. Новое регулирование должно минимизировать противоречия, неоправданное бремя или дублирование и пробелы в существующих системах. Регулирующие меры должны быть направлены на устранение основных причин негативных явлений, а не симптомов, чтобы ограничить будущие изменения. Новые нормативные акты должны разрабатываться с четким пониманием связей с более широким режимом и целями регулирования. Регулирующие органы будут применять подход, основанный на сотрудничестве, путём взаимодействия с предприятиями, с другими регулирующими органами, а также путём предоставления предприятиям возможностей для тестирования и испытания новых бизнес-моделей, продуктов и подходов.

Согласованность с глобальными процессами

Цифровые технологии не имеют границ, поэтому разработчики нормативных актов должны смотреть на ситуацию глобально, они должны учитывать международную динамику предлагаемого регулирования. Цифровые технологии представляют глобальные решения и глобальные проблемы в таком виде, который редко встречается в других отраслях. Международные обязательства (включая торговые сделки) и внутреннее регулирование в значительной степени влияют и формируют друг друга. Поэтому разработчики норм должны с самого начала учитывать международные аспекты, принимая во внимание существующие международные обязательства, вероятные будущие соглашения, а также влияние нормативных актов и стандартов, разработанных другими странами. Это включает рассмотрение того, как цифровые технические стандарты могут поддержать внутреннее нормотворчество в качестве дополнения или альтернативы регулированию, и как они могут способствовать «международной совместимости». Международное сотрудничество в области регулирования должно стать первоочередной задачей.

Представляют интерес также изложенные в Плате подходы к практической реализации указанных принципов.

Внедрение нового подхода на уровне правительства

Будут разработаны и внедрены новые показатели эффективности и механизмы оценки регулирующего воздействия.

Будет создан механизм, позволяющий политикам учитывать меры, способствующие инновациям, при разработке нормативных актов в сфере цифровых технологий.

Новые нормативные акты будут разрабатываться с систематическим привлечением внешних экспертов и технологических лидеров, например, с помощью инновационных подходов к взаимодействию и сбору доказательств.

Внедрение нового подхода в работу регулирующих органов

Будет создано новое подразделение по цифровым рынкам для развития конкуренции на цифровых рынках с полномочиями регулировать платформы для обмена видео и, при условии принятия законопроекта о безопасности в Интернете, надзору за непричинением вреда в Интернете.

Основные регуляторы будут сотрудничать (для этого создаётся новый механизм – «форум сотрудничества») для комплексного подхода к цифровому регулированию. В 2021-22 годах форум сосредоточится на ряде приоритетных направлений, включая стратегические проекты технологических и отраслевых изменений (с акцентом на дизайн услуг, алгоритмическую обработку, рекламные технологии и шифрование); совместные подходы к областям дублирующего регулирования (например, между Кодексом о соответствующем возрасту дизайне и подходом к регулированию платформ для обмена видео).

Будет обеспечен обмен ресурсами и опытом, тесная координация действий регуляторов, исключено дублирование.

Внедрение нового подхода на международном уровне

Международный подход будет сосредоточен на областях с наибольшим влиянием и наибольшим риском для Великобритании.

Во время своего председательства в G7 Великобритания достигла соглашения по ряду приоритетов, чтобы поставить технологии в центр процесса восстановления после пандемии. Осенью 2021 года Великобритания проведет у себя Форум технологий будущего, на котором соберутся единомышленники из числа демократических партнёров – представители промышленности, научных кругов и других ключевых заинтересованных сторон для обсуждения новых подходов к управлению технологиями.

Великобритания намерена укреплять лидерство и влияние в ОЭСР, Глобальном партнёрстве по искусственному интеллекту, сети Agile Nations, ВТО и других организациях.

Стратегический технологический диалог между Великобританией и Индией, принципиально согласованный на уровне премьер-министров 4 мая

2021 года, станет общей основой для реализации Совместной декларации о намерениях Великобритании и Индии в области цифровых технологий. Переговорный процесс будет включать обсуждение новой и существующей политики и практики регулирования в обеих странах.

Великобритания и Сингапур заявили о намерениях провести переговоры по Соглашению о цифровой экономике, которое будет направлено на дальнейшее укрепление сотрудничества в области цифровой торговли. Это соглашение станет моделью для глобальных правил цифровой торговли.

В ближайшее время британское правительство намерено осуществить следующие мероприятия:

	В ближайшие 3 месяца	В ближайшие 6 месяцев	В ближайшие 12 месяцев и далее
Разработка стратегических документов	Стратегия Инноваций (Innovation Strategy) Исследование по устойчивости и кибербезопасности бизнеса (Business Resilience & Cyber Security Review) Стратегия по Искусственному интеллекту (AI Strategy) Стратегия по медиаграмотности (Media Literacy Strategy)	Цифровая стратегия (Digital Strategy) Национальная Кибернетическая стратегия (National Cyber Strategy) Руководство по внедрению Национальной Стратегии в области данных (National Data Strategy Implementation Framework)	
Рекомендательные и исследовательские документы	Консультативный документ в отношении режима поддержки конкуренции и службы цифрового рынка (Consultation on pro-competition regime & Digital Markets Unit) Консультационный документ по цифровым личностям и атрибутам (Digital Identity & Attributes consultation) Ответ Правительства на консультации по	Консультативный документ в отношении онлайн-рекламы (Online Advertising consultation) Консультативный документ в отношении игровых сервисов (Gambling White Paper) Консультативный документ в отношении телевидения (Broadcasting White Paper) Ответ Правительства на обзор по цифровому радио и телевидению (Government response to Digital Radio and Audio Review) Консультативный	Исследование по устойчивости и кибербезопасности бизнеса (Business Resilience and Cyber Security Review) Консультативный документ в отношении кибернетических профессий (Consultation on Regulating the Cyber Profession)

	В ближайшие 3 месяца	В ближайшие 6 месяцев	В ближайшие 12 месяцев и далее
	Национальной Стратегии в области данных (Government response to National Data Strategy consultation)	документ в отношении сетевых информационных систем и регулирования кибербезопасности (Consultation on Network Information Systems & Cyber Security regulation)	

В план входит принятие законов по целому ряду направлений, влияющих на регулирование цифровых технологий, в том числе:

- безопасность в Интернете (Online Safety);
- цифровая конкуренция (Digital Competition);
- кибербезопасность, в том числе в отношении устройств IoT;
- цифровые отпечатки в избирательных материалах (Digital imprints in election material).

План не является окончательным – он открыт для обсуждения и редактирования, правительство предлагает направлять ему оценки и предложения (**О британском плане цифрового регулирования «стимулирования роста и высвобождения инноваций»** // <https://d-russia.ru/o-britanskom-plane-cifrovogo-regulirovanija-stimulirovanija-rosta-i-vysvobozhdenija-innovacij.html>. – 2021. – 02.08).

Новітня бібліографія зарубіжних та вітчизняних досліджень з проблематики електронного урядування

Алферов, О. Л. Цифровые технологии в государственном управлении: правовые аспекты // Социальные и гуманитарные науки. Отечественная и зарубежная литература. Серия 4: Государство и право. Реферативный журнал. 2021. № 3. С. 220–228. В данном обзоре анализируется опыт ряда зарубежных стран по внедрению цифровых технологий в государственное управление, дана характеристика основных нормативных правовых актов, принятых на трех этапах формирования информационного общества. В центре внимания проблемы правового регулирования процессов цифровизации органов государственной власти.

Бігняк, П. І., Михальчук, В. М. Реформування державного управління: цифровізація // Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 15. С. 107–113. У науковій статті розкрито ключові засади реформування державного управління в умовах цифровізації. Встановлено, що у процесі реформування державного управління в Україні треба опиратися на досвід провідних країн, зокрема на досвід країн Європейського Союзу, які ефективно впроваджують процеси цифровізації у систему удосконалення діяльності органів державного управління. З'ясовано, що з метою підвищення кваліфікації державних службовців, а також посадових осіб, що виконують службові обов'язки у державних органах і органах місцевого самоврядування, розроблено та реалізовано низку програм, до прикладу, спеціальну короткострокову програму «Діджиталізація (цифровізація). Держава в смартфоні» та загальну короткострокову програму «Цифрова грамотність». Встановлено, що особливу роль у контексті реформування державного управління в умовах цифровізації виконує Проєкт «Цифрова адженда України – 2020», в основі реалізації якого передбачається надавати громадянам та представникам бізнесу електронні послуги через застосування електронних кабінетів, е-ідентифікації, інтерфейсів тощо. З'ясовано, що у ході реалізації положень Реформи державного управління передбачається сформувати таку систему державного управління, яка забезпечить можливість ефективно виробляти та реалізовувати єдину державну політику, націлену на задоволення потреб громадян, а також на забезпечення сталого розвитку і адекватного реагування на виклики зовнішнього та внутрішнього середовища. Виявлено, що важливим етапом реформування державного управління виступає реалізація положень Концепції розвитку цифрових компетентностей, у відповідності до яких державні службовці та посадові особи, що виконують службові обов'язки у органах державної влади та органах місцевого самоврядування, зобов'язані підвищувати рівень якості підготовки у відповідності до темпів розвитку цифрових технологій. У перспективі наступних досліджень передбачено розкрити основні засади реформування державного управління у країнах Європейського Союзу з метою імплементації позитивного досвіду цих країн у процес реформування державного управління в Україні.

Гнатовська, А. І. Концепція «сервісної держави»: досвід іноземних держав та особливості впровадження в Україні в умовах цифровізації // Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». 2021. Т. 28. С. 37–43. У статті розглянуто підходи до визначення поняття публічних послуг в європейських країнах. Охарактеризовані концепції розуміння, втілення та

використання «сервісної держави» в іноземних державах та особливості надання публічних послуг. Поняття «публічної послуги» має сьогодні різні визначення та аспекти розуміння. Це означає, що, з одного боку, можна і, безумовно, потрібно досліджувати його правову природу та його сутнісні ознаки, аналізуючи в тому числі розробки вчених різних галузей права національних та зарубіжних країн. Вказується на вагомий вплив впровадження електронного урядування на процес надання послуг державою. Суспільству потрібен чіткий, простий, ясний і доступний для громадян порядок, що надає високий ступінь прозорості, стабільності та гарантованості всіх життєвих процесів, а також оптимальний обсяг нормативно-правових актів за рахунок збільшення спільності правових приписів, оптимального механізму державного управління з метою усунення дублювання функцій органів публічної влади і точного встановлення обсягу їх компетенції. Для успішного втілення концепції «сервісної держави» як ідеї та забезпечення повної реалізації всіх її переваг нашої державі, безперечно, необхідно пройти шлях наближення системи публічного адміністрування до європейських стандартів. При цьому перехід від традиційного управління до надання публічних послуг за допомогою системи електронного урядування має відбуватися поступово та супроводжуватися відповідними змінами у розвитку суспільства, що сприятиме його стабілізації. Електронний уряд закладає ідею комплексного перетворення принципів організації адміністрування державою. Упровадження порталу Дія, який призначений для реалізації права кожного на доступ до електронних послуг та інформації про адміністративні та інші публічні послуги, звернення до органів виконавчої влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та отримання інформації з національних електронних інформаційних ресурсів, яка необхідна для надання послуг, а також для проведення моніторингу та оцінки якості послуг, дає надзвичайний поштовх та гарантує справжню реалізацію концепції «сервісної держави» в Україні.

Дурман, М. О., Дурман, О. Л. Концептуальні підходи до цифрової трансформації освіти і науки // Вісник Херсонського національного технічного університету. 2021. №. 2 (77). С. 127–136. У статті розглядаються концептуальні підходи цифрової трансформації освітньої галузі. Оскільки державою приділяється велику увагу запровадження в усі сфери державного управління сучасних інформаційних технологій, тому це стосується також і державного управління освітньою галуззю. Виходячи з викладеного матеріалу, наразі актуальними важливі питання теоретико-методологічного обґрунтування концептуальних підходів до цифрової трансформації державного управління освітньою галуззю через формування єдиного освітнього інформаційного середовища в контексті розширення концепції електронного урядування. Описано, що у травні 2021 року МОН підготувало та пропонує для громадського обговорення проєкт Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року. Визначено, що наявність такої системи значно б полегшила роботу Міністерству освіти у науки України, як центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності, трансферу (передачі) технологій, а також забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері здійснення державного нагляду (контролю) за діяльністю закладів освіти, підприємств, установ та організацій, які надають послуги у сфері освіти або провадять іншу діяльність, пов'язану з наданням таких послуг, незалежно від їх підпорядкування і форми власності. Досліджено, що реалізація запропонованої Концепції дасть можливість здійснити цифрову трансформацію закладів освіти, в яких педагогічні та науково-педагогічні працівники, а також здобувачі освіти володіють цифровими компетентностями, забезпечені обладнаними цифровими,

сучасними робочими місцями, а також доступом до цифрового контенту для персонального розвитку, навчання впродовж життя.

Зотов, В. В., Захаров, В. М., Сапрыка, В. А. Цифровизация публичного управления: электронная демократия vs электронное правительство // *Nomothetika: Философия. Социология. Право.* 2021. Т. 46. № 2. С. 250–262. Сегодня концепция публичного управления претерпевает эволюцию в сторону идеи государства как цифровой платформы. Акцент делается на новом формате взаимодействия граждан с государством: диалог и партнёрство. Но такой переход нуждается в легитимизации общественным мнением. Целью исследования стало изучение мнения населения и экспертов о цифровизации публичного управления в контексте развития концепций «электронного правительства» и «электронной демократии». Результаты опросов показывают, что поддержка продвижения данных концептов среди экспертов больше, чем среди населения. По мнению большинства, «электронная демократия» будет способствовать получению информации по принимаемым властью решениям, проведению опросов и голосований по актуальным проблемам, подаче коллективных обращений, петиций; получению информации о деятельности органов власти, упрощению жалоб на действия/бездействия власти, активизации контроля граждан за качеством услуг. Это свидетельствует о схожести данных проектов в части обеспечения прозрачности государства. Данные об использовании электронных площадок, реализующих функционал «электронной демократии» и «электронного правительства», показывают большее проникновение второго проекта в цифровое сетевое пространство.

Калиниченко, Л. Н., Новикова, З. С. Высокие технологии в странах Центральной Африки: отдаленное будущее или новая реальность? // *Азия и Африка сегодня.* 2021. № 7. С. 21–28. В статье подчеркивается укрепление позиции руководства государств Центральной Африки в необходимости развития информационно-коммуникационных технологий (ИКТ) как цифровой платформы для экономических и социальных преобразований. Особое значение имеет осуществление проекта региональной магистральной сети телекоммуникаций (The Central African Backbone, САВ), поставившего цель расширить оптоволоконную кабельную сеть в рамках Центральноафриканского экономического и валютного сообщества (Central African Economic and Monetary Community, СЕМАС). Его реализация привела к появлению сетей технологии 3G/4G, значительно увеличив доступ населения к услугам широкополосной связи и повысив степень проникновения высокоскоростного Интернета и мобильной телефонии. Единая сеть телекоммуникаций внесет существенный вклад в развитие интеграции стран региона. Расширение системы стартапов способствует решению проблемы занятости молодежи, внедрению новейших технологических достижений в таких важнейших для населения сферах, как медицина, финансы, торговля, фермерство, образование. Постепенно происходит сокращение разрыва между потребностями цифрового рынка и уровнем подготовки специалистов, занятых в сфере высоких технологий. Неизбежно воздействие рецессии, вызванной пандемией COVID-19, на сектор цифровых услуг. Общий прогресс в направлении расширения сетей 3G/4G может быть замедлен, а расходы на электронные устройства и услуги могут возрасти. Однако правительства большинства стран региона стремятся обеспечить гражданам возможность оптимально пользоваться достижениями цифровизации, разрабатывая схемы субсидий и продвигая проекты телемедицины, телеобразования, финансовых и банковских услуг.

Мазалевская, С. К. Блокчейн и электронное правительство // Интернаука. 2021. № 30 (206). С. 13–14. В статье рассматривается блокчейн-технология, ее использование в современном государстве, в частности в избирательном процессе и перспективы использования в дальнейшем.

Міхровська, М. С. Деякі аспекти модернізації державного управління в контексті цифрових трансформацій // Прикарпатський юридичний вісник. 2021. №. 2. С. 75–78. Вже більше десяти років в Україні відбуваються важливі перетворення, які, вживаючи сучасну термінологію, можна визначити як цифрові трансформації. Загалом, трансформація – це перехід від застарілих засад, принципів до чогось нового та сучасного. Тоді як цифрова трансформація – явище нового характеру, це повна зміна алгоритму спілкування між державою та громадянином за допомогою новітніх цифрових технологій, які впроваджуються в усі сфери життя суспільства. Елементами цифрових трансформацій ми можемо визначити і цифровізацію, і оцифрування, і електронне та цифрове урядування. Автор звертає увагу на сучасний стан закріплення цих явищ у законодавстві України та на недоліки наявних визначень. Автором зауважено, що одним із небагатьох визначень, яке є в законодавстві України в цій сфері, є визначення електронного урядування. Звернено особливу увагу на те, що ця дефініція надана через призму державного управління, яке не тільки є застарілим явищем, що дісталось нам у спадок від радянського минулого, а ще і не вживається в Основному Законі. Проаналізовано, що державне управління характеризується певними особливостями, такими як визначений суб'єктний склад та специфіка у зв'язках між суб'єктами. У статті підкреслено, що цифрова трансформація та цифрове урядування для України є новими, майже не дослідженими явищами, тоді як у багатьох інших країнах ці поняття вже давно стали невід'ємною складовою частиною повсякденного життя. Міжнародні організації також часто вживають ці терміни як синонімічні та не проводять чіткого розмежування між ними. Автором зроблено висновки, що через ряд об'єктивно зумовлених причин ні електронне урядування, ні цифрова трансформація та її складові частини не можуть визначатися через призму державного управління, відтак необхідним є прийняття окремого закону, який би закріпив необхідні визначення у цифровій сфері.

Морева, С. Л. Цифровизация в управлении и регулировании. Рецензия на учебник И. В. Понкина и А. И. Лаптевой «Право и цифра: Машиночитаемое право, цифровые модели-двойники, цифровая модернизация и цифровая опто-инженерия в праве» (М.: Буки Веди, 2021, 174 с.) / С. Л. Морева // *НОМОТНЕТІКА: Філософія. Соціологія. Право.* – 2021. Т. 46, № 2. С. 401–405. Рецензент обращает внимание на высококачественные авторские объяснения по сути, возможности и целеполагания применения цифровых методов и технологий в праве. По мнению рецензента, авторы существенно продвинули исследования в сфере машиночитаемого и машиноисполняемого права.

Орловська, Ю., Кахович, О., Квактун, О. Електронна демократія як інструмент публічного управління та адміністрування: теоретичний базис // Економіка та суспільство. 2021. №. 28. Проаналізовано суть терміну демократії та зміни ролі критерію просторової організації населення в інформаційному суспільстві. Підкреслено роль швидкості комунікації в соціальному світі. Досліджена можливість управління державою у віртуальному просторі Інтернету та набуття дійсної свободи та прямої демократії. Проаналізовано концептуальне підґрунтя виникнення поняття

електронної демократії та виявлені особливості публічного управління в індустріальну та інформаційну епоху. Систематизовані основні концепції електронної демократії та здійснено порівняння їхнього змісту. Підкреслена увага політичних кіл, а не тільки наукових, до ролі інформаційно-комунікативних технологій в управлінні, в тому числі до ролі електронної демократії. Доведений ієрархічний зв'язок понять електронної демократії та електронного урядування.

Павлов, М. М. Особливості процесу цифровізації публічного управління в розвинутих країнах // *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 15. С. 140–144. У статті проаналізовано особливості процесу цифровізації публічного управління в розвинутих країнах. Доведено, що проблематика цифрових трансформацій, цифровізації публічного управління є одним із ключових завдань розвитку для будь-якої країни. Встановлено, що цифрові трансформації, зокрема у сфері публічного управління, нерівномірно розвиваються в світовому господарському середовищі. Автором розглянуто динаміку індексів глобальної мережевої взаємодії, охарактеризовано основні внутрішні проблеми впровадження цифрової моделі місцевого самоврядування. Запропоновано створення системи інформаційно-аналітичного забезпечення процесу цифрової трансформації соціально-економічних систем на різних рівнях (від загально-державного до місцевого). Проаналізовано моделі цифровізації державного управління розвинутих країн (зокрема, США, Канада, Китай, Великобританія, країни ЄС) та визначено основні фактори, що впливають на процес цифрової трансформації суспільства.

Фалалеев, М. А., Ситдикова, Н. А., Нечай, Е. Е. Цифровизация как фактор трансформации государственных институтов в КНР // *Вопросы политологии*. 2021. Т. 11. № 7 (71). С. 2137–2143. Последние три десятилетия были отмечены проникновением цифровых технологий буквально во все сферы общественной жизни. За этот период в Китае произошли значительные трансформации государственных институтов. Сегодня КНР – это страна-лидер в области разработки и внедрения новых цифровых сред в процессы управления страной, поэтому изучение того, как они повлияли на Китай особенно актуально. Целью исследования является описание того, как фактор цифровизации влияет на государственные институты в КНР. Авторы систематизировали теоретические данные о традиционных институтах Китая и охарактеризовали тренды их трансформации под действием фактора цифровых технологий. Основными методами работы выступили агрегация теоретического материала, тематическое обобщение и историографический анализ. Результаты исследования свидетельствуют, что трансформация государственных институтов Китая в контексте воздействия фактора цифровизации сопровождается усилением их базовых характеристик и, соответственно, вытекающих из них угроз дестабилизации политической системы Поднебесной. Статья имеет прикладную и теоретическую значимость, может быть использована при подготовке аналитических материалов, а также научных исследований по тематике реалити и перспектив модернизации политической системы КНР.